

कृषि

साप्ताहिक

Nepal's First Agriculture Weekly

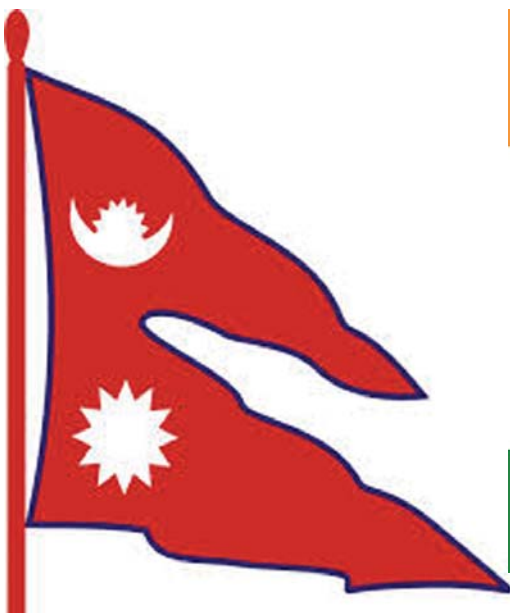
अघोषित नाकाबन्दमा भारतबाट भित्रियो कुहिएका तरकारी तथा फलफूल

भारतको अघोषित नाकाबन्दीको असर कृषिमा पनि

योगेन्द्र प्रताप शाही

काठमाडौं । संविधानसभा मार्फत संविधान जारी भएकै भोलीपल्टबाट भारतले जारी गरेको अघोषित नाकाबन्दीका कारण नेपालमात्र होइन भारतका किसान समेत प्रभावित बनेका छन् । नेपालका मधेशवादी दलहरूको आन्दोलनलाई देखाएर भारतले एकतर्फी रूपमा गरेको अघोषित नाकाबन्दीका कारण नेपाली किसानहरूले उत्पादन गरेको दूध भारत निर्यात गर्ने सम्झौता भएको भएपनि दूध निर्यात गर्न नेपाल सरकार असक्षम भएको छ । जसका कारण फेरि मिल्क होलिडे हुने हो भन्ने शंका पनि उब्जिन थालेको छ । यद्यपी आइतबार वा सोमबारबाट भारतले अघोषित रूपमा गरेको रूपमा नाकाबन्दीलाई घोषित रूपमा नै फिर्ता लिने तयारी पनि गरिरहेको छ ।

यो नाकाबन्दीका कारण भारतले नेपालका लागि आवश्यक पेट्रोलियम पदार्थ ल्याउन नदिएर भारतीय किसानहरूले उत्पादन गरेका गोलभेडा,

काउली, बन्दा जस्ता कुहिन तरकारी जन्म पदार्थ भने नेपाल भित्र्याउन दिएको छ । नेपालमा नाकाबन्दी भएपछि विगतदेखि भारतमा उत्पादन भई नेपालमा विक्री गर्दै आईरहेका तरकारी तथा फलफूलहरू सीमामा रोकिएपछि करोडौं रुपैयां बराबरको

कृषि उपज कुहिएर खेर जाने भएपनि सीमा क्षेत्रका भारतीय किसानहरू पनि भारतीय सरकारका विरुद्ध उत्रने सम्भावना बढेपछि कुहिन लागेका तरकारी तथा फलफूल भने भारत भित्रिएका छन् । भारतबाट तरकारी तथा फलफूल भित्रिएको भएपनि नेपाल

सरकारले पटनाडेरिसंग गरेको सम्झौता बमोजिम नेपालमा उत्पादित दूध भारत निर्यात गर्न भने सकिएको छैन । जसका कारण दूध उत्पादनमा क्रियाशील किसानहरू प्रत्यक्ष मारमा परेका छन् । किसानहरू यही अवस्था रही रहे सडका दूध फाल्ने अवस्थामा पुगेको चितवनका

दूध उत्पादनमा लागेका किसानहरूले बताइरहेका छन् । चितवनमा दुग्ध क्षेत्रमा काम गरिरहेका विभिन्न दुग्ध सहकारीहरूले पेट्रोलियम पदार्थको अभावका कारण दुग्धजन्य वस्तु उत्पादन गर्न नसक्दा दूध खेर जाने सम्भावना बढ्दै गएको छ । भारतले लगाएको अघोषित नाकाबन्दीका कारण नेपाल र भारत दुवै देशका किसानहरू मर्कामा परेका छन् ।

यद्यपी नेपाल सरकारले नेपाली किसानहरूले खेप्नु परेको समस्यामाथि सम्बोधन गर्न नसकेपनि भारत सरकारले एकतर्फी रूपमा उसका किसानहरूले उत्पादन गरेको कृषि उपज खेर नजाओस् र किसानहरू मारमा नपरुन् भन्ने मात्र उदेश्यले कृषि उपज नेपाल भित्र्याउन केही सहजीकरण गरेको देखिन्छ । भारतले नेपालमा भैरहवा वा वांकेको नाकाबाट तरकारी तथा फलफूल भित्र्याउन दिँदा नेपालको दूध त्यही नाकाबाट भारत निर्यात गर्न किन नदिने ? सरकार र सरोकारवाला निकायले सोच्नु पर्ने देखिन्छ ।

“विश्व पशुपंक्षी दिवस, २०१५” को उपलक्ष्यमा पशु उत्पादन निर्देशनालय, हरिहरभवनको अनुरोध !

पशुपंक्षीहरू पनि मानव जस्तै प्रकृतिका अमूल्य सम्पदा हुन् । यिनीहरूको पनि आत्मा छ । पशुहरूका मुख्य मुख्य पाच अधिकारहरू विश्वव्यापी रूपमै कायम गरिएका छन् । यी अधिकारहरू यस प्रकार छन् :

- ◆ पशुपंक्षीहरूको भोक प्यास मेटाउन पाउने स्वतन्त्रता
- ◆ आरामदायी ढंले जिउन पाउने स्वतन्त्रता
- ◆ दुःख, दर्द, घाईते र रोग लाग्नबाट बच्न पाउने स्वतन्त्रता
- ◆ आफ्नो सामान्य व्यवहार प्रस्तुत गर्न पाउने स्वतन्त्रता
- ◆ डर, त्रास र तनावबाट मुक्त रहन पाउने स्वतन्त्रता

यस वर्ष नेपालले “पशु कल्याणमा अभिवृद्धि, मानव जातीको समृद्धि” (Animal Welfare for Human Prosperity) भन्ने नाराका साथ विश्व पशुपंक्षी दिवस, २०१५ (World Animal Day, 2015) सप्ताहव्यापी रूपमा मनाइरहेको छ । पशु कल्याणमा अभिवृद्धि गर्दा पशुहरूको उत्पादन र उत्पादकत्व समेत वृद्धि हुन जाने विभिन्न अनुसन्धानहरूले देखाएका छन् । पशुपंक्षीहरूलाई पनि माया गरेमा खुशी हुने र घृणा गरेमा चित्त दुखाउने गरेको स्पष्ट संकेत देख्न सकिन्छ । तसर्थ, हामी विवेकशिल मानवले पशुहरूको पनि सम्मान गरौं र यथार्थतामा मानव भई यस धर्तीलाई स्वर्गतुल्य बनाऔं । जय पशुधन !

पशु सेवा विभाग
पशु उत्पादन निर्देशनालय
हरिहरभवन, ललितपुर फोन: ०१-५५२२०३९, ५५४२९१४

१० वर्षदेखि दैलेख कृषि कार्यालय निमित्तको भरमा

काठमाडौं । कृषि विभाग मातहतमा रहेको जिल्ला कृषि कार्यालय दैलेखमा निमित्त कार्यालय प्रमुख सूर्य योगीको दादागिरीका कारण विगत १० वर्षदेखि उपसचिव स्तरका कोही पनि कर्मचारी दैलेखमा सरुवा भएर जान सकेका छैनन् । विगतमा मन्त्रालयले सरुवा गराएर पठाएका हाकिमहरू पनि निमित्त हाकिम योगी दादागिरीका कारण जिल्लामा बस्न नसकेपछि अन्यत्रै काजमा सरुवा भएर गएका छन् । दुई दुई वर्षमा जिल्लाका हाकिमहरूलाई सरुवा सरुवा गर्ने परिपाटी रहेको भएपनि दैलेख जिल्लामा भने विगत १० वर्षदेखि योगीले निमित्त भएर कार्यालय हाकिम रहेका छन् । विगतमा कार्यालय प्रमुख भएर गएका राजेन्द्र प्रधानलाई योगीले कार्यालयको सांचो समेत नदिएपछि उनी वाध्य भएर क्वाटर हुदा हुँदै केही दिन होटलको बास गरेर कार्यालयमा हाजिर गर्न प्रयास

वांकी पेज ७ मा

डोल्पा कृषि कार्यालयमा महिला काण्डले तनाव

डोल्पा । डोल्पा जिल्ला कृषि कार्यालय यतिखेर निमित्त कार्यालय प्रमुख भिम बहादुर धरला, प्राविधिक सहायक सम्पति बुढा र वाली संरक्षण अधिकृत रुद्रमणि पौडेलको त्रिपक्षीय भिडन्तका कारण डोल्पा कृषि विकास कार्यालय जिल्लामा बदनाम कमाउन थालेको छ । जिल्लाको कृषि विकास गर्ने जिम्मेवारी लिएर बसेको डोल्पा जिल्लामा निमित्त प्रमुखका रूपमा रहेको भिम बहादुर धरला र स्थानीय व्यक्तिका रूपमा रहेका सम्पति बुढा समेत मोजमस्तीमा लागेपछि डोल्पाको कृषि कार्यालय बदनाम हुँदै गईरहेको छ ।

केही वर्ष अगाडि सो कार्यालयमा कार्यालय सहयोगीका रूपमा करारमा भर्ना गरिएकी एक महिलाको यौन सम्बन्ध विवादले अहिले जिल्ला मात्र होइन कृषि विभाग र मन्त्रालयमा समेत हल्लिखल्ली भएको छ । कार्यालयमा नै कार्यरत सहकर्मीहरू बीचको विवादले यो घटना मन्त्रालय पुगेको छ । यो विवाद चर्कन थालेपछि निमित्त कार्यालय प्रमुख धरला आफू समेत मुछिने डरले ती कार्यालय सहयोगीलाई निष्कासन गरेपछि घटनाले अझ उग्र रूप लिँदै गएको छ । निमित्त कार्यालय प्रमुख धरला र प्राससम्पति

वांकी पेज ७ मा

दूध विक्रीमा अन्यौलता

नेपालमा उत्पादन भएको दूध विभिन्न कारणले विक्री हुन नसकेपछि मिल्क होलिडे शुरु भएको थियो। मिल्क होलिडेलाई रोक्ने सरकारले पहल कदमी स्वरूप भारत निर्यात गर्ने गरी पटना डेरीसंग सम्झौता भएको पनि हो। तर पटना डेरीसंग सम्झौता दुई दिन पनि वित्त नपाउँदै भारतले गरेको अघोषित नाकावन्दीका कारण दूध निर्यात हुन सकेन। दूध निर्यात हुन नसक्ने भएपछि किसानले उत्पादन गरेका दूध सरकारी निकाय दुग्ध विकास संस्थानले संकलन नगरेपछि चितवन लगायतका जिल्लाका किसानहरू फेरि सडकमा दूध पोख्नु पर्ने अवस्थाको सृजना भएको बताउन थालेका छन्। सरकारले दूध निर्यात गर्न नसक्नुमात्र होइन इन्धनको अभावका कारणले समेत दूध चिस्यान केन्द्रहरू पनि बन्द गर्नु पर्ने अवस्था देखिएको छ।

सरकारले बेलैमा गर्नु पर्ने विकल्पहरू सोचन नसक्दा यस्तो अवस्था आएको छ। अहिलेसम्म दूध संकलन हुन सकिरहेको छैन। चितवनका किसानहरू दूध कसरी विक्री गर्ने भन्ने चिन्ता व्यक्त गरेका छन्। भारतसंग गरेको निर्यात सम्झौताको पनि अर्थ देखिएको छैन। अर्थ मन्त्रालयले तीन महिनाका लागि दैनिक ३० हजार लिटर दूध निर्यात गर्नका लागि अनुदान रकम दिने व्यवस्था गरेको भएपनि करीव आधा महिनासम्म भएको अघोषित नाकावन्दीका कारण दुग्ध विकास संस्थानले पनि निर्यात गर्न सकेको छैन। भने किसानहरू पनि संयमित भएर बसिरहेका छन्। किसानहरू संयमित भएकै कारण पनि यतिखेर मिल्क होलिडे नभएको हो भन्न सकिन्छ। हुन त विगतमा दूधमाथिको राजनीतिका कारण पनि मिल्क होलिडेको अवस्था आएको हो भन्दा उपयुक्त होला।

नाकावन्दीका कारण कृषि क्षेत्रमा समेत ठूलो असर परिरहेको छ। जुन दूध निर्यात गर्ने कार्य यतिखेर प्रत्यक्ष प्रभावमा परेको सरकारी अधिकारीहरू बताउछन्। मिल्क होलिडे हुन नदिनका लागि सरकारले आफूले सक्दो प्रयास गरिरहेको कृषि विकास मन्त्रालयका अधिकारीहरूले बताइरहँदा चितवनका किसानहरू भने धेरै दिन धान्न नसक्ने बताइरहेका छन्। किसानहरूको समस्या समाधान गर्न सकिएन भने सरकारले अनुदानमा दूध निर्यात गर्न कार्य पनि सफल हुन सक्ने अवस्था देखिँदैन।

किसानहरूले उत्पादन गरेको दूधलाई व्यवस्थित गर्नका लागि मुलुक भित्रै पाउडर दूधका कारखाना स्थापित गर्नका लागि प्रोत्साहन गर्नु आवश्यक छ भने चितवन मिल्क जस्ता ठूला कारखानाहरू सञ्चालन गर्नका लागि पनि सरकारले ठोस पहल गर्नु आवश्यक छ। सधैं अर्काको मुख ताक्ने बानीका कारण परिभरता बढ्दै गएका कारण नेपाली आत्मनिर्भरतातिर उन्मुख भएको दुग्ध उत्पादन व्यवसाय धरापमा पर्ने हो कि भन्ने शंका उत्पन्न हुन खोजेको छ। केही वर्षभित्रै मुलुक दूधमा आत्मनिर्भर हुने करीव करीव पक्का देखिन्छ। यसलाई व्यवस्थित गर्न र दूध विक्रीका लागि सरकार ठोस कार्यक्रम ल्याउनु आवश्यक छ।

आफ्नै सूचना

नेपालको पहिलो कृषि साप्ताहिकका रूपमा प्रकाशित कृषि साप्ताहिकमा तपाईंका क्षेत्रमा भए/गरेका कृषि क्षेत्रसँग सम्बन्धित सूचना/समाचार वा लेख/रचनाहरू छनू भने हामीलाई बिहिबारभित्र पठाउनुहुन अनुरोध गरिन्छ।

सम्पर्क

कृषि साप्ताहिक, बागबजार

इमेल : sajnepal@gmail.com

web: www.krishionline.com

बाख्रामा लाग्ने कटी पक्षघात रोग

यसै पनि बाखा पालन कम खर्चिलो हुन्छ। अन्य पशुभन्दा रोग व्याध पनि कम लाग्छ। सिमान्त ग्रामीण कृषक एवं महिलाहरूको बैकल्पिक आयको श्रोत पनि हो। नेपालको प्रसंगमा हाम्रा केहि धार्मिक परम्पराले गर्दा अन्य जनावरको मासुभन्दा खसीको मासु बढी प्रचलन हुने गरेको पाइन्छ, नत्र भने बर्सेनि त्यत्रो खसि-बोका हाम्रा सिमा क्षेत्रबाट भित्रिने थिएनन् होला। अझै पनि यस पेशाको सुदृढीकरणतर्फ खासै महत्व दिइएको पाईँदैन।

बाखा पालनका विविध समस्या मध्ये रोगव्याधी पनि प्रमुख मानिन्छ। बाख्रालाई "गरिवको गाई" भनी महात्मा गान्धीले भनेको भनाई छ। पश्चिम बांके, बर्दिया, दाङ, सुर्खेत, कैलालीका ग्रामीण बाखापालन क्षेत्रमा कात्तिक, मंसिर महिनातिर नौलो रोग देखा पर्न थालेको छ। यसबारे पशु चिकित्साकर्मी तथा बाखापालक अनभिज्ञ रहेको अनुभव यस स्तम्भकारलाई थाहा छ। साथै यस रोगबारे पशुचिकित्सा विज्ञानको पाठ्यपुस्तकमा पनि कमै उल्लेख गरेको पाइन्छ।

नेपालको सन्दर्भमा यो रोग सर्वप्रथम वि. सं. २०४४/०४५ सालमा बांकेको कोहलपुर, ढकेरी, वनकटवा क्षेत्रमा फैलिँदा यस स्तम्भकारले सफल उपचार गरेको अनुभव यस भेगका कृषकले गरेका छन्।

के हो त कटी पक्षघात

शाब्दिक अर्थ त कम्मर कमजोर पक्षघात हुनु हो। यसका कारण चोटपटक लाग्नु वा कुनै सूक्ष्म तत्व, खनिज, भिटामिनको अल्पता वा कुनै रोग लगाउने कारकतत्व हुन सक्लान्। तर, कुनै खास मौसममा बथानका बथान रोग ग्रसित हुन पुग्दा पहिला दुवै कारणलाई यो रोग ल्याउने तत्वका रूपमा मान्न सकिन्न। न त क्षेत्रभरिका कृषकहरूले एकै पटक बथानका बथान बाख्रालाई लठ्ठीले कुट्लान् न त कुपोषण त्यो पनि खासै मौसम होला, नत्र रोग वर्षेभरि देखिन्थ्यो होला। खै नेपालीको दशैं तिहार पनि यसै महिनातिर पर्दा बाख्राले पनि झैसी(भैलो खेल्न थालेका छन्। त्यसै त जापानिज इन्सेफ्लाइटिसले प्रत्येक

वर्षमा निम्तो काट्ने यस क्षेत्रमा हुलाकी लामखुट्टे हुंदाहुँदै बाख्रालाई पनि खबर छोडेर होला भन्नलाई के आइतबार कुर्ने।

यस रोगलाई कतै-कतै कुमरी, लम्बर प्यारालाइसिस, पोस्टेरियर प्यारालाइसिस पनि भनिन्छ। यो रोग कात्तिक-मंसिर महिनातिर महामारीको रूपमा फैलिन्छ। कतै कतै घोडामा पनि देखिएको छ।

यो रोग सेटेरिया डिजिटटा प्रजातिको माइक्रोफाइलेरिया (जुन प्राकृतिक रूपमा गाई भैसीमा पाइन्छ) लाई लामखुट्टेले बाख्रालाई सार्ने गर्छ। जुन तथ्य यस पक्षिकारले गाई भैसीलाई ती परजीवी पहिचान तथा रोगी बाखाको रगतमा पाइएको पाइएको माइक्रोफाइलेरिया पनि पहिचान गरिसकेको प्रमाणिकता उपलब्ध छ। रोग लाग्दा पछाडिको खुट्टा खोच्याउने, पूर्ण पक्षघात भई घिसारेर हिाड्ने, सम्पूर्ण शरिर अर्ध पक्षघात, पूर्ण पक्षघात हुने।

केही विरामीमा पछाडिको एकापट्टिको खुट्टा, अगाडि पट्टिको विपरित खुट्टाको भाग पक्षघात हुंदा हिाड्दा असन्तुलन हुने, विरामीलाई पक्षघातका अवस्थाअनुसार हिंडुल गर्न अपठ्यारो पर्ने हुदा आफै खाना खान नसक्ने हुंदा स्याहार नपुगे मृत्यु पनि हुन सक्छ। रोगको अवधि, १०/१५ दिनसम्म रहने गर्छ। समयमा उपचार गरे नको हुन्छ तर हिलो गरे रोग हराए पनि असर पछिसम्म रहन सक्छ। सायद

डा. केदार कार्की

नेपालीलाई दसैं-तिहारको भाग पनि।
उपचार

१. डाइथ्याइल कावमिजिन १० किग्रा। प्रतिकेजी ३-५ दिनसम्म खान दिने,

२. कपर सल्फेट ५ प्रतिशत १० एमएल खान दिने,

३. एमटाइलार्सन ४ एमएम छला, मासुमा १ दिन बिराएर ४ दिनसम्म, ४. पिठ्यूमा रेड आयोडाइड मर्करीले मालिस गर्ने।

रोकथाम, नियन्त्रण

◆गाई-भैसीले रोग पाल्छ। उपचार गर्नुस नदुखेको टाउको दुखाउँछ।

◆ बाखाको गोठ वरिपरि पानी जम्न नदिनुस्, लामखुट्टेले बास नपाउला।

◆ बाख्रालाई बिहान-बेलुका लामखुट्टेले टोक्नबाट बचाउनुस्, भुल म्याट छाड्दछ।

◆ नभए, सुकेको पराल, पात बालेर गोठमा धूवाँ लगाउनुस् लामखुट्टेलाई कफर्यु लागिहाल्यो।

हार्दिक समवेदना

स्व. नैनाकला तिम्लिसना

यस साप्ताहिकका व्यवस्थापक शिवप्रसाद सुवेदीकी ममतामयी हजुर आमाको २०७२ असोज १४ गते ८८ वर्षको उमेरमा स्वर्गारोहण भएको दुखद घडीमा मृत आत्माको चिरशान्तिको कामना गर्दै शोक सन्तप्त परिवारमा पशुपतिनाथले धैर्यधारण गर्ने शक्ति प्रदान गर्ने कामना गर्दै हार्दिक समवेदना व्यक्त गर्दछौं।

कृषि साप्ताहिक तथा कृषि अनलाईन परिवार

पाठक पत्र

बजारको जानकारी राख्न सकिएला ?

कृषि साप्ताहिकमा पशु बजार सम्बन्धि जानकारी मूलक बजार मूल्य कहिले राख्ने कहिले नराख्ने गर्नु भन्दा नियमित राख्न सकिए सवैका लागि उपयुक्त हुन्थ्यो कि ? जहाँ सम्म बजारको मूल्य नियमित रूपमा सवै वस्तुहरूको राख्न सके किसानदेखि उपभोक्ताहरू सम्मका लागि राम्रो हुन्थ्यो। सकेसम्म तरकारी जन्य वस्तुहरू र पशुपक्षी सम्बन्धि बजार मूल्य गत हप्ता कै मात्र राख्न सके पनि अनुमानित मूल्य किसान, विक्रेता र किसानहरूले पाउन सक्थे ? बजार मूल्य राख्नका लागि के गर्नु पर्ने हो त्यस तर्फ पत्रिका प्रकाशन समूहले ध्यान दिएदेखि राम्रो हुन्थ्यो कृषि बजारहरूले पनि कृषि पत्रिका मार्फत बजार मूल्य राख्ने तर्फ सोच अगाडि बढाउंदा के होला ?

- सोहम मर्हजन, कालीमाटी

फेरि किसानहरूले दूध पोख्ने ?

अहिले भारतले लगाएको नाकावन्दीका कारण देखाउँदै दुग्ध विकास संस्थानले दूध नउठाउने भन्दै गत केही दिनदेखि दूध संकलन गर्न छाडेको छ। संस्थानले दूध नउठाउदा हामी दूध उत्पादनमा सक्रिय रहेका आम किसानहरू त्यसको प्रत्यक्ष मारमा परेका छौं। चितवनमा भएको दूध कारखाना सञ्चालन भएको भएपनि केही राहत हुने थियो। तर, न चितवन मिल्क सञ्चालनमा छ, न त दुग्ध विकास संस्थानले दूध संकलन गरेको छ। यसले गर्दा के फेरि हामी किसानहरूले सडकमा दूध पोख्नु पर्ने भएको हो त ? यदि होइन भने केही किसानहरूलाई मिल्क होलिडे हुनबाट जोगाउनका लागि भारत निर्यात गर्ने भनिएको दूध खै त ? के दूध निर्यात गर्ने नाममा सरकारको रकम मात्र कुम्ल्याउने खेल त होइन ?

हरि कोन्दोई चितवन

कृषि मौसम सल्लाह सेवा बुलेटिन

जारी मिति : १५ असोज २०७२

अवधि : १५ असोज २०७२ - २९ असोज २०७२

लागि : बाँके जिल्ला

(जारी गर्ने : PPCR/BRCH/AMIS Project, MOAd, AERD, NARC and Agro-met division, DHM)

नेपालगञ्ज एयरपोर्ट, बाँकेको मौसम तथ्यांक

गत हप्ता ०७ असोज २०७२ मा अन्त्य भएको मौसम अवस्था

मौसमी विवरण	गत हप्ता (०९ असोज २०७२ देखि ०७ असोज २०७२ सम्म)
कूल वर्षा (मि.मी.)	२५.९
अधिकतम तापक्रम (°सेण्टिग्रेड) को दायरा	३१.०-३६.४
न्यूनतम तापक्रम (°सेण्टिग्रेड) को दायरा	२४.०-२६.२
अधिकतम सापेक्ष आर्द्रता (%) को दायरा	९२.९-९७.०
न्यूनतम सापेक्ष आर्द्रता (%) को दायरा	६०.४-९६.८
हावाको गति(मि/से)को दायरा	०.०-८.०
हावाको दिशाको दायरा	उत्तर- दक्षिण पश्चिम

०८ असोज २०७२ देखि १४ असोज २०७२ सम्मको मौसम विवरण

विवरण	दिन (11 Sep 2015- 17 Sep 2015)							
	८/६/२०७२	९/६/२०७२	१०/६/२०७२	११/६/२०७२	१२/६/२०७२	१३/६/२०७२	१४/६/२०७२	१५/६/२०७२
वर्षा (मि.मी.)	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
अधिकतम तापक्रम (°सेण्टिग्रेड)	३१.९	३३.९	३३.४	३४.९	३४.५	३४.७	३४.९	३४.९
न्यूनतम तापक्रम	२२.६	२२.६	२४.२	२२.६	२३.५	२२.६	२२.८	२२.८
अधिकतम सापेक्ष आर्द्रता	९८.५	९८.४	९६.८	९४.२	९८.४	९४.३	९५.९	९५.९
न्यूनतम सापेक्ष आर्द्रता	६३.८	६०.२	५९.८	६१.४	५०.६	६०.८	५८.४	५८.४
हावाको गति m/s	४.०	२.०	१.०	१.२५	१.७५	०.७५	०.७५	०.७५
हावाको दिशा	दक्षिण पश्चिम	पूर्व	पूर्व	दक्षिण-पूर्व	दक्षिण-पूर्व	उत्तर-पूर्व	उत्तर-पूर्व	उत्तर-पूर्व

कृषि सल्लाह

क) मौसम विश्लेषण :

○ नेपालको पश्चिमी र मध्य भागबाट मनसून सकिँएकाले आगामी हप्ता सामान्य रुपमा बदली रहेता पनि वर्षाको सम्भावना नरहेको र सापेक्ष आर्द्रता औषतमा ६५% भन्दा माथि रहने तथा औसत तापक्रम यस हप्ता कै जस्तै रहने सम्भावना रहेको छ।

ख) बाली नाली :

१. धान बाली :

- धान खेतमा पात वेरुवा कीराको प्रकोप २५-३०% सम्म देखिएमा विषादीको प्रयोग नगर्नुहोला। (धान खेतमा भएका मित्र जीव कीराहरू नष्ट हुने भएकाले) तर, ३०% भन्दा बढी क्षति देखिएमा मात्र अल्फा म्याथ्रिन १०% डी.सी, १.५एम.एल प्रति लिटर पानीमा मिसाएर २० लिटर प्रति कट्टाको दरमा धानको पात भिजे गरी छर्ने।
- धानको उन्नत जातमा सिफारिस गरिएको मलको मात्रा प्रयोग गर्नाले रोग, कीराको प्रकोपबाट बच्न सकिन्छ।
- धान खेतमा गुवो मर्ने समस्याबाट बच्न कृषकहरूले समय समयमा खेतको निरीक्षण गर्न उपयुक्त हुन्छ।
- धान रोपेको ३ हप्ता भैसकेको खेतमा कृषकहरूले गोडमेल गरेपछि मात्र सिंचित क्षेत्रमा ४ केजी ३५० ग्राम प्रति कट्टाका दरले र अंसिचित क्षेत्रमा ३ केजी ६५० ग्राम प्रति कट्टाका दरले युरिया टपड्रेस गर्न उपयुक्त हुन्छ।
- धान खेतमा ५ देखि १० से.मीसम्म पानी जमाई राख्नु उपयुक्त हुन्छ।

पातको फेद कुहिनो रोग (सीथ रट)

○ लक्षण : बोटको सबभन्दा माथिल्लो पातको फेदमा लाम्चा र वेआकारका खैरा रंगका थोप्लाहरू निस्कन्छन्। थोप्लाको बीच भाग फुस्रो हुन्छ। रोगले पातको फेद पुरै ढाँडेर बाला राम्री निस्कन सक्दैन।

व्यवस्थापन : बाला निस्कने बेलामा डाईथेन एम-४५ ३ ग्राम प्रति लिटर पानीको दरले छर्नु उपयुक्त हुन्छ।

धानमा लाग्ने हिस्पा कीरा : यी कीराहरू करीव ५ एम.एम लम्बाई भएका, शरीर काले र शरीरमा साना साना धेरै कांढा भएका हुन्छन्। यी कीराले पातको माथिल्लो र तल्लो भागमा भएका हरिया तन्तुहरू खान्छन्।

कीराको व्यवस्थापन : क्लोरोपाईरिफस २० ई.सी, २ एम.एल प्रति लिटर पानीको दरले घोल बनाई धानको पात भिजे गरी छर्नु उपयुक्त हुन्छ वा नीम युक्त विषादी जस्तै अल्टिनीम ५ एम.एल प्रति लिटर पानीमा घोलेर पात भिजे गरी ७-१० दिनको फरकमा छर्नु उपयुक्त हुन्छ।

खैरा रोग : यो रोग कुनै खा जीवाणुबाट हुने नभई जस्ता (जिंक) नामक खनिज तत्वको कमीले गर्दा हुन्छ।

लक्षण : धान रोपेको १०-१५ दिन पछि नै देखा पर्दछ। शुरुमा बोटको तल्लो अर्थात् पुरानो पात पहिलो भई पातको नशाको बीचमा बढी पहिलोपन देखिन्छ। यसमा पहिलोपन बढी हुनुको साथै पातमा खैरो रंगको अति साना साना थोप्लाहरूको धब्बा विकास भई पात पुरै बदामी खैरो रंगको हुन जान्छ। यस्ता विरुवाको वृद्धि अति कम हुन्छ, बोट होचो हुन्छ, गाँज कम लाग्छ र पुरै बोट मरेर जान सक्छ।

रोकथाम : खेतमा पानी निकासको राम्रो प्रबन्ध मिलाउने। लगाई सकेको धान बालीमा यो रोग देखा परेमा १७० ग्राम जिंक सल्फेट र ८५ ग्राम चून प्रति ३२ लिटर पानीमा मिलाई प्रति कट्टाका दरले आवश्यकता हेरी २-३ पटक १०-१२ दिनको फरकमा छर्ने वा बजारमा पाइने जिंक तत्व भएको बजारमा पाइने सुक्ष्म मलखादको प्रयोग गर्ने।

डुढुवा रोग (ब्याक्टेरियल ब्लाइट)

लक्षण : अक्सर पातको किनाराबाट पानीले भिजेको जस्तो लामो नागबेली धसाहरू देखिन्छन्। पछि गएर यो भाग पराले रंगमा परिणत हुन्छ। रोगी पातलाई काटेर पानीमा भरेको सिसाको ग्लास वा टेष्ट ट्यूबमा नचलाई राखेमा काटिएको भागबाट किटाणु पानीमा भरेको प्रष्ट देखिन्छ। धान रोपेको २-५ हप्ता पछि बोट ओइलाउछ। रोगको किटाणु बोटको पुरै भागमा फैलिन्छ र गाँज ओइलाई मर्न थाल्छ। यसलाई केसेक भनिन्छ। रोग ग्रस्त बोटको डाठलाई काटी निचोर्दा हल्का पहिलो रंगको द्रव्य निस्कन्छ।

रोगको व्यवस्थापन : बोटलाई सक्भर घाउचोट लाग्नबाट बचाउने र धानको टुप्पा काट्ने चलनलाई हटाउने जसले गर्दा रोगका किटाणु सजिलैसँग बोट भित्र फस्न सक्दैन। एप्रीमासीन १००.२ ग्राम प्रति ३ लिटर पानीका दरले मिसाई छर्ने। गाईको ताजा गोबर ५० ग्राम प्रति लिटर पानीका दरले घोल बनाई त्यसलाई छानेर छर्दा यो रोग केहीहदसम्म नियन्त्रण हुन्छ।

खैरो थोप्ले (ब्राउन लिफ स्पट)

लक्षण : नदि किनार वा पानी जम्ने ठाउँमा जहाँ धान लगाइएको धानको पातमा तिलको दाना आकारका अण्डाकार खैरा

थोप्लाहरू निस्कन्छन्। थोप्लाको केन्द्र भाग खरानी रंगको हुन्छ।

रोगको व्यवस्थापन : यो रोग खासगरी मलजल नपुगेको अवस्थामा लाग्ने हुदा उचित मात्रामा मलको प्रयोग गर्ने। डाईथेन एम ४५ (मेन्कोजेव) ३ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिलाई छर्ने। एक कट्टा जग्गाको लागि १८-२० लिटर पानीको आवश्यक पर्दछ। मौसम राम्रो भएको समयमा छर्ने उपयुक्त हुन्छ।

पातको फेद डुढुवा (सीथ ब्लाइट) रोग

लक्षण : धान रोपाई गरेको ३ हप्तापछि यस रोगको लक्षण देखा पर्न सक्छ। राम्रोसम्म गाजिएको धानको गाजलाई हातले उज्यालो तर्फ पल्टाएर/ढल्काएर राम्रोसँग धानको फेददेखि माथिसम्म हेरेमा पातको फेदमा अण्डाकार खैरो खैरो हरियो रंगका थोप्लाहरू देखिन्छन्। पछि यी थोप्लाहरूको आकारमा वृद्धि हुन्छ प्रकोप बढी भएमा यी थोप्लाहरू पातमा समेत पुग्छन् र पुरा पातमा फैलिन्छ। फलस्वरुप पुरै बोट डढेको जस्तो देखिन्छ।

रोगको व्यवस्थापन : रोगको प्रकोप बढेमा भ्यालिडामाइसिस २ एम.एल प्रति लिटर पानीको दरले सफा मौसम भएको समयमा छर्नु उपयुक्त हुन्छ। नाइट्रोजन मल मात्र बढी प्रयोग नगरी फोस्फोरस र पोटास मल प्रयोग गर्दा उपयुक्त हुन्छ।

२. मकै वाली :

○ मकैको बोट ४० ५० से.मी वा घुडाको उचाईसम्म अग्लो भए पछि गोडमेल गरी युरिया ३ केजी ७ सय ग्राम प्रति कट्टाको दरले टपड्रेस गर्नु उपयुक्त हुन्छ।

○ मकै भान्चु भन्दा पहिले खेतबारीको फरक फरक ठाउँबाट घोडाको नमूना संकलन गरी वीचको दाना छोडाई खोयासँग जोडिएको भाग(नाथी) जांच गर्दा कालो रङ्गमा परिणत भएको छ भने मकै भान्चु उपयुक्त समय भएको छ।

○ मकै भण्डारण गर्ने समयमा दानामा चिस्थानको प्रतिशत बढी भएमा घुन, पुतली र हुसिले सजिलै आक्रमण गर्दछ त्यसकारण मकै भण्डारण गर्नु भन्दा पहिले दानाको चिस्थान १२ प्रतिशतभन्दा कम गराउन मकैलाई ३-४ दिन घाममा राम्री सुकाउनु पर्दछ।

३. अरहर/ बदाम(मुम्फली/भटमास) :

○ अरहर, बदाम र भटमास लगाईएको जग्गामा पानी निकासको व्यवस्था गर्नु होला।

○ अरहर, बदाम र भटमास लगाईएको जग्गामा गोडमेल गरी उकेरा लगाउन उपयुक्त हुन्छ।

भटमासमा लाग्ने भुसिलकिरा :

यो किराले भटमासको पूर्ण विकसित नया पातको तल्लो पट्टि हल्का हरियो रंगको गोलाकार फूलहरू थुप्रै थुप्रैमा पार्दछ। यसबाट निस्कने लाभहरूको शरीर रातो र कालो भुसले भरिएको हुन्छ। शुरुको अवस्थामा एकै ठाउँमा समुह बनाई पातको हरियो भाग खान्छ र ठूलो भएपछि लाभहरू यत्रतत्र छरिएर खान थाल्छ।

भुसिलकिराको व्यवस्थापन : भुसिल किराका फुल तथा लाभहरू भएका पातहरू टिपेर मट्टिले पानीमा डुवाउनु उपयुक्त हुन्छ। यसको प्रकोप बढी देखिएमा मात्र म्याथ्रिन १०% डी.सी. १.५ एम.एल.प्रति लिटर पानीमा मिसाएर २० लिटरप्रति कट्टाको दरले पात भिजे गरी छर्नु उपयुक्त हुन्छ।

बदामको टिक्का(थोप्ले) रोग : बदाम रोपेको डेढ दुई महिनापछि यो जीवाणुको आक्रमणबाट पातमा गोला, लाम्बिला आकारका खैरा थोप्लाहरू देखिन्छन्। यी थोप्लाहरू पात, डाँठ लगायत पुरै बोटमा सडै जान्छन् र अन्त्यमा पुरै बोटलाई नष्ट पार्दछन्।

रोगको व्यवस्थापन : हेक्जाकोनाजोल २ मि.लि.प्रति लिटर पानीमा मिलाई ७-१० दिनको फरकमा २-३ पटक मौसम राम्रो भएको बेलामा छर्नु पर्दछ। अथवा, कारबेण्डाजिम १ ग्राम र मेन्कोजेव २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाई ७-१० दिनको फरकमा २-३ पटक छर्नु पर्दछ।

४. फलफूल वाली

○ केरा लगायत अन्य फलफूलहरू जस्तै : आँप, लिची, अनार, अंगुर, केरा, भुईँकटहर, आदिमा पानी जम्न नदिन पानी निकासको व्यवस्था गर्नुहोला।

○ केरा खेती गर्नु भएका कृषकहरूले केराको घरीमा प्रशस्थ कोथाहरू आउने भएकोले माउबोटसाग २ वटा कोथा मात्र रहने गरी वाकी कोथाहरू हटाउनु पर्दछ। कोथा हटाउने केराको घरीको फेदैदेखि उखेल्नु पर्दछ।

○ जीवाणुको संक्रमणबाट कागतीको पात, डाँठ र फलको बाहिरी भागमा साना साना सेता थोप्लाहरूको आकार बढ्दै गई खैरो रंगका खटिरा जस्ता थोप्लाहरू देखिन्छन्। यस्तो संक्रमणलाई क्यांकर भनिन्छ। कागती बगैँचामा क्यांकर रोगको व्यवस्थापनको लागि जीवाणुको संक्रमणबाट ग्रस्त सबै हागा, पातहरू हटाई मट्टिलेको प्रयोग गरी जलाई दिने गर्नुपर्दछ। बाँकी बोटलाई कपर आक्सिक्लोराईड ३ ग्राम र कासु वी (कासुगामाईसिन) १ ग्राम विषादी १० लि. पानीमा मिसाई १५ दिनको फरकमा छर्नु उपयुक्त हुन्छ।

५. तरकारी वालीहरू :

○ काउली, बन्दा जस्ता तरकारीका मुख्य मौसमका जातहरूको नर्सरी राख्ने उपयुक्त समय हो।

○ ब्याड राख्ने जग्गाको माटोको उपचार गर्नु परेमा बेभिप्टिन ६ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाई बीउ राख्नु ३-४ दिन अगाडि छर्नु उपयुक्त हुन्छ।

○ नर्सरी राख्दा १ विक्ता (१५-२०) अग्लो ब्याड बनाई ४ अंगुलको फरकमा लाईन कोरेर पातलो बीउ राख्ने र हल्का माटोले पुरेपछि छाप्रो राख्ने।

○ भिण्डी (रामतोरिया)मा भाइरस रोग सेतो फिङ्गाले सार्ने भएकाले सो को व्यवस्थापनको लागि एसिटामिप्रिड (इक्का) २०% एस.सी ०.५ मि.लि. प्रति लिटर पानीमा मिसाई छर्नुपर्ने।

○ रामतोरियामा भाइरस रोग लागेको भएमा भिकॉन एच भोल ०.५ मि.लि. प्रति लिटर पानीमा मिसाई छर्नुपर्ने।

○ भण्टाको डाँठ तथा फलको गवारो व्यवस्थापनको लागि गवारोको कारण ओइलिएको मुण्टा, पात तथा फल टिपी करीव १ फुट गहिरो खाडलमा पुर्ने वा जलाउने। क्योरानट्रानिलिप्रोल (कोराजेन) १८.५ डी.सि. ०.२ मिलि प्रति लिटर पानीमा मिसाई छर्ने।

○ नर्सरी ब्याडमा बेना उम्रिन थालेको भए छाप्रो हटाउनु होला। यो अवस्थामा फेद काट्ने किरा र बेना कुहिनो रोग लाग्न सक्ने भएकोले नर्सरी ब्याडको नियमित निरीक्षण गर्नु होला। फेद काट्ने किरा र बेना कुहिनो रोगको व्यवस्थापन गर्न क्लोरोपाईरीफोस १६%को ०.५ मि.लि. र कार्बोनडाइजिम (बेभिप्टिन) ५०% डब्लु पि.को १ ग्राम प्रति लिटर पानीमा घोली स्प्रेयरबाट नर्सरी ब्याड भिजे गरी छर्नुहोला।

○ खुर्सानीको फल लागि सकेको अवस्थामा पात तथा फलमा लाग्ने थोप्ले रोग (सर्कास्पोरा र एन्थ्रकनोज रोग) लाग्न सक्ने हुनाले बेभिप्टिन ५०% डब्लु पि. वाँकी पेज ४ मा

कृषि...

को २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा घोली पात तथा फल भिज्ने गरी छर्ने ।
 ० अत्यधिक तापक्रमका कारण खुर्सानीमा फल भर्न सक्ने हुनाले स्प्रिडकल वा हजारिले पानी दिने र तल तलका पात चुड्ने ।
 ० गोलभेंडा, खुर्सानी, भन्टा बालीमा २४ घण्टाभन्दा बढी समयसम्म पानी जम्न गएमा बोटहरू ओइलाउने भएकोले पानीको राम्रो निकास गर्नु पर्दछ । गोलभेंडा खेतीगर्ने कृषकले ओइलाउने रोग अवरोधक जात लगाउनु उपयुक्त हुन्छ ।

अन्य :
 ० सापेक्षित आर्द्रता घटबढ भईरहने समय भएकोले भण्डारण गरिएको खाद्यान्न तथा वीउहरूलाई रोग तथा कीराबाट बचाउन समय समयसमयमा हेरचाह गर्नु पर्ने हुन्छ ।
 ० खेतवारीमा देखिने सबै कीराहरू हानिकारक हुँदैनन् । तसर्थ कीरा देखिने वित्तिकै विषादीको प्रयोग नगरौं । मित्रजीव कीराहरू जस्तै माकुरा, गाइने कीरा, सात थोप्ले खपटे कीरा, बारुला, नमस्ते कीरा(प्रेडङ्ग मेन्टीड) देखिएमा तिनीहरूको संरक्षण र संवर्द्धन गरौं ।
 ० मौरीलाई चरन कम हुने समय भएकोले मौरी घरमा अवलोकन गरी चाकामा खानेकुराको कमी छ भने चिनी चास्नी दिनु पर्दछ । चिनी चास्नीको मात्र १०० एम.एल पानीमा १०० ग्राम चिनी मिसाई उमाल्ने र उक्त भोललाई चिसो बनाएर खुवाउनु पर्दछ ।
 ० मौरीको घर राखेको सबै खुट्टाहरूमा कचौरा/प्लाष्टिकको बट्टामा पानी राख्नु पर्दछ ।

१. फल कृहाउने औसा :
 ० काक्रा, फर्सी, करेला समूहका बालीमा औसा देखिएमा कपासमा १-२ थोपा क्यु ल्युर, १-२ मिथाईल युनिजोल र मालाथिन इ.सी १ लिटर पानीमा मिसाएर बनाएको भोलको १-२ थोपा मिसाई जमिनदेखि करीव ३ फिट उचाईमा पासो बनाएर खेत वारीमा राख्ने ।
 ० मालाथिन ५० इ.सी २ एम.एल. प्रति लिटर र २ ग्राम चिनी (भेली) पानीमा मिसाएर खेत वारीको चारकुनामा छर्ने ।

२. लाही (एफीड) :
 ० १ भाग गाईको गहुत र ४ भाग पानी मिसाई रातभरी राखेर लाही लागेको ठाडामा भिज्ने गरी भोलीपल्ट छर्कने ।
 ० मालाथिन ५० इ.सी., २ मि.लि. प्रति लिटरको दरले पानीमा मिसाई लाही लागेको ठाडामा भिज्ने गरी अनुकूल मैसममा छर्कनु उपयुक्त हुन्छ ।
 ० नयाँ पालुवामा लाही, लिफ माईनर, सुलसुले लाग्ने भएमा सवई वा एट्सो तेल १५ मि.लि. प्रति लिटर पानीमा मिसाई १५ दिनको फरकमा छर्नु उपयुक्त हुन्छ ।
विषादीको प्रयोग गर्दा ध्यान दिनु पर्ने मुख्य कुराहरू ।

० सकेसम्म कम हानिकारक हरियो (♦) र हानिकारक निलो(♦) लेवल भएको विषादी प्रयोग गर्नु उपयुक्त हुन्छ ।
 ० विषादीको डब्बामा उत्पादन र एक्सपाइरी मिति हेर्नु पर्दछ ।
 ० सुरक्षित ठाउँमा विषादी राख्नु उपयुक्त हुन्छ ।
 ० सिफारिस गरिए अनुसारको मात्रा प्रयोग गर्नु पर्दछ ।
 ० विषादी छर्कने बेलामा मुखमा माक्स, हातमा पञ्जा, खुट्टामा जुता वा शरीरको नाङ्गो भाग कपडाले छोप्नु उपयुक्त हुन्छ ।
 ० सकभर कडा घाम लागेको, धेरै हावा लागेको, पानी परिरहेको बेला विषादी छर्नु हुँदैन ।
 ० कुनै पनि विषादी छर्दा जुन दिशाबाट हावा आएको छ त्यही दिशातिर फर्केर कहिल्यै छर्नु हुँदैन अर्थात जुन दिनशाबाट हावा बहेको छ सोही दिशा तर्फ फर्केर विषादी छर्ने गर्नु पर्दछ ।
 ० कुनै पनि विषादी छर्दा विषादी छर्दै अघि बढ्नु हुँदैन अर्थात पछि सर्दै आउनु पर्दछ । जसले गर्दा विषादी छरि सकेको ठाडामा चलाउन नपरोस् ।
 ० कुनै पनि विषादी छरिरहदा वीचैमा नोजल बन्द भयो भने मुखले फुकेर वा दातले खेल्ने गर्नु हुँदैन ।
 ० विषादी प्रयोग गरिसकेपछि खाली बट्टा वा सिसी बट्टाले खाल्डोमा पुर्नु पर्दछ र प्रयोग गरेर उपकरणहरू धोएर राख्नु पर्दछ ।
 ० कुनै पनि विषादीको प्रयोग गरेपछि सकेसम्म आफ्नो शरीर सावुन पानीले नुहाउनु पर्दछ । हात खुट्टा नधोई कुनै पनि खाने कुरा खान हुँदैन ।
 ० विषादी छर्कदा टाउको दुख्ने वा वाक वाक लाग्ने जस्तो हुन थाल्यो भने तुरुन्त काम छाडेर खुल्ला हावामा केही बेर बस्नु पर्दछ । यदि विष लागेको शंका लागेमा नजिकको अस्पताल वा स्वास्थ्य केन्द्रमा जचाउनु पर्दछ ।
 ० विषादीको किसिम हेरेर विषादी छरेको खेत जग्गाबाट ३ देखि १५ दिनसम्म कुनै पनि खान योग्य बालीहरू उपभोग गर्न हुँदैन । साथै गाईबस्तु, कुखुरा आदिलाई पनि खुवाउन हुँदैन ।
 ० विषादी प्रयोग गर्ने उपकरण(स्प्रेयर)लाई प्रयोग गरिसकेपछि राम्रोसग पखाली भण्डारमा राख्नु पर्दछ ।

घ) पशुपालन :
 ० सिंचित धान खेत नजिकका सुंगुर बंगुर पाल्ने ग्रामिण बस्तीका कृषकहरूले खोरलाई सफा र सुख्खा राख्नु पर्दछ । छाडा रुपमा पाल्नु हुँदैन । सम्भव भएमा सबै सुंगुर, बंगुर र मानिसलाई जापानिज इन्सेफलाईटिस रोगको प्रकोपबाट बच्न सकिन्छ ।
 ० गाई गोरुमा साउने रोग प्रकोप हुन नदिन लामखुट्टे र भुसुनाको टोकाईबाट बचाई राख्न भ्याल ढोकामा तार जालीको व्यवस्था गर्नुपर्दछ । लामखुट्टे र भुसुनाको चहल पहल कम हुने बखत (विहान) चराउन लैजानु पर्दछ ।
 ० बाखामा देखिने कुम्भी (ढकेरी) रोगको रोकथाम गर्न श्रावणदेखि कार्तिकसम्म मासिए एक चक्की डाई ईथाइल कार्बामाजिन (डि.ई.सी) १०० मि.ग्रा. खुवाउने । ढकेरी लागेका बाखाको हकमा दैनिक एक चक्की सातदिनसम्म खुवाउने र साथमा भिटामिन बी कम्प्लेक्सको सुई २-३ दिनसम्म लगाउने ।
 ० छेर्ने रोग भएका गाईबस्तुलाई सल्फा बोलस (चक्की) दाना वा सख्खरमा ४ चक्की राखेर विहान र बेलुका ३ दिनसम्म खुवाउने र ओभाने घास खुवाउने । यसो गर्दा पनि रोकिएन भने गोबर जाच गर्ने र परजीवि देखिएमा अल्बेन्डाजोल १० मिलिग्राम प्रति किलोग्राम शारीरिक तौलको दरले खुवाउने ।
 ० बाखाको मोओलाको लागि ५% पोभीडिन आयोडिन वा १% कपर सल्फेट वा २% बोरिक एसिडको भोल वा १%पोटासको घोलले मुख सफा गर्नु उपयुक्त हुन्छ । मोओलाको भाईरस घाउ, चोटपटक लागेको वा काटेको ठाडाबाट मानिसमा सर्न गई त्यस्तै प्रकारको घाउ खटिरा आउन सक्ने हुनाले त्यस्तो रोगी बाखालाई घाउ चोटपटक नलागेको मान्छे वा पन्जा लगाएर स्याहार सुसार गर्नु पर्दछ ।
 ० भैसी भोक्राई घाँस खान छोडेमा दैनिक ३-४ चक्की रुमिनोटोरिक ३-४ दिनसम्म खुवाउनु उपयुक्त हुन्छ ।
 ० माछा पोखरीमा घुलित अक्सिजनको मात्रा बढाउन हावा यन्त्र (एरेटर) को प्रयोग गर्ने ।

उदयपुरको तपेश्वरी गाविसका किसानहरूको गोठ रित्तिने अवस्थामा

उदयपुर । जिल्लाको पूर्वी गाविस तपेश्वरीमा घरपालुवा पशुहरूमा महामारीको रुपमा रोग फैलिएपछि कृषकको गोठै रित्तिने खतरा रहेको छ । २० दिन अघि पशुमा देखिएको 'सुखोरिया' नामक रोग महामारीको रुपमा गाविसभरी नै फैलिएपछि कृषकमा गोठै सखाप हुने चिन्ता बढेको हो । तपेश्वरीमा गाविस सचिव जनकलाल लेखीले महामारीको रुपमा फैलिएको रोगले भकाभक पशु मर्न थालेपछि लाखौं मूल्यका चार दर्जनभन्दाबढी घरपालुवा पशु गाईगोरु मरिसकेको बताए । लेखिका अनुसार ठूलो संख्यामा विमारले ग्रस्त रहेका छन् । यसैगरी स्थानीयका अनुसार तपेश्वरी ९ नम्बर वाडाबाट सुरु भएको महामारीले अहिले २, ३, ४, ५, ६, ७, ८ मा विकारल रूप लिइसकेको छ ।

वास्तोलाले ३० वटा मरिसकेको र कार्यालयले वेवास्ता गरेको २० देखि ४० को संख्यामा विरामी कृषकहरूको व्यापक गुनासो छ ।

पशुमा ज्वरो आउने, निमोनिया जस्तो हुने, अत्याधिक चिलाउने, खान अमन हुने, जिम्ल्याउने र विस्तारै शरीरको पुरै छाडा डढेर पटपट चिनिने जस्ता लक्षणहरू देखापर्ने स्थानीय कृषक रामजन चौधरीले बताए । खसीबाखा र राँगाभैसीमा त्यति नदेखिए पनि गाईगोरु त्यसमा पनि साना बाछ्याबाछ्छिमा बढि असर देखिएको छ । गाउँभरी नै पशु मर्ने र पशुको घाउमा किरा फैलिएर दुर्गन्ध फैलिने गरेको छ । दुर्गन्धका कारण मानवीय स्वस्थ्यमा समेत जोखिम उत्तिकै फैलिएको छ । राष्ट्रिय कृषक समूह महासंघ उदयपुरले संकलन गरेको तथ्याडक अनुसार धेरै जसो कृषकका दुइभन्दा बढी पशु मरेका छन् । समूह महासंघकै तपेश्वरी स्रोत व्यक्ति गोमा

रहेको जानकारी दिईन । वास्तोलका अनुसार मर्ने धेरै जसो दुहनो गाई, हल गोरु र बाछ्याबाछ्छी छन् । अहिले तथ्याडक संकलन कार्य जारी रहेको छ । स्थानीय कृषक तथा राष्ट्रिय कृषक समूह महासंघका तपेश्वरी अध्यक्ष महेशप्रसाद चौधरीका अनुसार एक पशुपछि अर्को पशुमा सर्ने प्रकारको रोग देखिएको जानकारी आएपछि राष्ट्रिय कृषक समूह महासंघले जिल्ला पशुसेवा कार्यालयलाई तत्काल क्षेत्रीय पशुसेवा कार्यालयमार्फत रोग पत्ता लगाई उपचार गर्न पहल गरेको कृषक समूह महासंघ उदयपुरका अध्यक्ष सोमबहादुर दनुवारले बताए । दनुवारले कृषकलाई ठूलो क्षति पुगेको भन्दै त्यसको क्षतिपूर्तिको व्यवस्था गर्न माग पनि गरेको जानकारी दिए । पशु मर्न थालेपछि पटक पटक जानकारी गराउँदा पनि जिल्ला पशुसेवा

स्थानीय राजनीतिक दल, गाविस सचिव लगायतले पटक पटक जिल्ला पशुसेवा कार्यालयलाई खबर गरेपछि एकजना प्राविधिक पठाएको तर पर्याप्त औषधि उपचार नगरेको उनीहरूको भनाई छ । गत सोमबार भने पूर्वाञ्चल क्षेत्रीय पशु निर्देशानलयको एक चिकित्सकको टोली सो गाविसमा पुगेको पशु सेवा कार्यालय उदयपुरले जनाएको छ । यसरी मरेका पशुहरूको व्यवस्थितरूपमा विसर्जन गरेको पाईएको छैन । कसैकसैले मात्र गाड्ने र अधिकांशले नजिकैको त्रियुगा नदिको खुल्ला बगरमा फाल्ने गरिएको छ । फालिएको ठाडाबाट दुर्गन्ध फैलिने र सोही ठाडामा पुनः गाईबस्तुको चरण गर्नाले पनि रोग बढि फैलिएको हुनसक्ने उहि सामाजिक परिचालक वास्तोलाको भनाई छ ।

- बिदुर कटुवाल

राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्ड

हरिहरभवन, ललितपुर ।
फोन नं. ०१-५५२५४००, ५५४२७४१

अनुदानको लागि प्रस्ताव आह्वान सम्बन्धी सूचना

प्रथम पटक प्रकाशित मिति : २०७२/०६/१३

यस बोर्डको आ.व. २०७२/७३ मा व्यवसायिक पशु पालन(गाई/भैसी) फार्म व्यवस्थापनको लागि अनुदान दिने कार्यक्रम अन्तर्गत निजी फार्म तथा सहकारी फार्मको सहकार्यमा दुधालु पशुपालन प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्रस्ताव आह्वानको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ ।

- १ अनुदान रकम क) गोठ निर्माण सुधार ख) पोषिलो हरियो घाँस उत्पादन तथा सिंचाई व्यवस्थापन ग) पाडी, बाच्छी तथा कोरेलीहरू संकलन गरी हुर्काउने कार्यक्रमको लागि प्रयोग गर्न सकिने छ ।
- २ यो कार्यक्रम मार्फत नेपाल भरका ५० जना व्यवसायिक कृषक, फार्म तथा सहकारी संस्थाहरूको लागि प्रति कृषक/फार्म/ संस्था रु १००,०००(एकलाख रुपैया मात्र) को अनुदान रकम प्रदान गरिने छ ।
- ३ प्रस्ताव पेश गर्दा आफूले रोजेको प्रयोजनको व्यवसायिक योजना अनिवार्य पेश गर्नु पर्नेछ । व्यवसायिक पशुपालन (गाई/भैसी) फार्म व्यवस्थापनको लागि अनुदान कार्यविधि, २०७१ को अनुसूची-२ बमोजिमको निवेदनका साथमा सोही कार्यविधिको अनुसूची-३ बमोजिमको आयोजना प्रस्ताव र अनुसूची-४ अनुसारको सम्बन्धित जिल्ला पशु सेवा कार्यालयको सिफारिश समेत अनिवार्य रुपमा पेश गर्नु पर्नेछ । उपरोक्त ढाँचा अनुसार नआएका प्रस्तावहरूलाई मूल्यांकनका लागि समावेश गरिने छैन ।
- ४ प्रस्तावका लागि आवश्यक न्यूनतम मापदण्ड :
 - क) वर्तमानमा पहाडी क्षेत्रमा ५ वा सो भन्दा बढी र तराईमा १० वा सो भन्दा बढी दुधालु गाई/भैसी (होलस्टीन, जर्सी, मुराँ शुद्ध वा वर्णशंकर) पालन गरेको ।
 - ख) दुधालु पशुपालनलाई प्रोत्साहित गर्न कम्तिमा ३ रोपनी वा ४.५ कठ्ठा जग्गामा हरियो घाँसको खेती गरेको ।
 - ग) प्राप्त अनुदान रकममा कम्तीमा त्यसको ५० प्रतिशत आफ्नो तर्फबाट थप गरी सोही प्रयोजनको लागि लगानी गर्न प्रतिवद्धता ।
- घ) विगत ३ वर्षभित्र सरकारी वा गैरसरकारी निकायबाट रु ५० हजार भन्दा माथिको बस्तुगत तथा नगद अनुदान प्राप्त नगरेको हुनु पर्ने ।

५. आवेदनका साथ फार्म/संस्था दर्ता प्रमाणपत्र अनिवार्य पेश गर्नु पर्नेछ । मूल्य अभिवृद्धि कर(VAT) दर्ता प्रमाणपत्र वा स्थायी लेखा नम्बर (PAN) प्रमाणपत्र, अधिल्लो वर्षको लेखा परिक्षण प्रतिवेदन र कर चुक्ता गरेको प्रतिलिपी पेश गर्नेलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

६. यो सूचना प्रथम पटक प्रकाशित भएको मितिले ३० दिनभित्र राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्ड हरिहरभवन, ललितपुरमा प्रस्ताव पेश गर्नु पर्ने छ ।

७. अनुदान सम्बन्धी अनुसूचीहरू बोर्डको सूचना पाटी तथा Website(<http://www.nddb.gov.np>) मा हेर्न सकिने छ ।

विज्ञप्ति

नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्को सबैभन्दा जेठो र कर्मचारी हकहितप्रति जिम्मेवार उत्तरदायी पेशागत संगठन ने.कृ.अ.प. कर्मचारी एशोसिएसन हाल परिषद्मा भई रहेको उच्छिखल र अराजक गतिविधिहरू एवं अनुत्तरदायी, गैरजिम्मेवार प्रेस विज्ञप्तिहरू र प्रवृत्तिहरू प्रति हाम्रो गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको छ ।

हालको परिषद् व्यवस्थापन आएपछि केही राम्रा कार्यहरूको थालनी गर्ने प्रयत्न भएको छ भन्ने हामीले महशुस गरेका छौं । परिषद्को व्यवस्थापकीय पदहरूमा सम्बन्धित सेवा समूहको कर्मचारीहरूलाई नियुक्ति गर्ने परिपाटी, पदपूर्ति सम्बन्धि प्रक्रियाहरू लोक सेवा आयोगबाट संचालन र व्यवस्थापन गर्ने परिपाटी केही राम्रा उदाहरण हुन् । परिषद्को इतिहासमा के आजसम्म १ देखि ९५ वटा विज्ञापनहरूको ६ महिनाभित्र परीक्षा संचालन तथा आवश्यक प्रक्रिया पूरा गरि सिफारिस भएको थियो ? विगतमा एउटा विज्ञापनमा १ जना परीक्षार्थीको परीक्षामा ७, ८ जना कर्मचारीहरू खटिइ परीक्षा संचालन गरिएको सबैलाई विदितै छ ।

परिषद्को पदपूर्ति गर्ने कार्य लोक सेवा आयोगबाट गरिनुपर्छ भनी रटान गर्ने पेशागत संगठनहरू आज लोक सेवा आयोगबाट सबै प्रक्रिया अवलम्बन गरि गरेको कार्यलाई हचुवाको भरमा गरिएको भन्ने प्रमाणित नभै गैरकानूनी कार्यहरू भन्ने ?

१. हिजोको व्यवस्थापनमा पेशागत संगठनको नेतृत्व लिई पदपूर्ति समितिमा बसी कार्य गर्दा गरिएको परिषद्को पदपूर्ति समितिको खुल्ला तर्फको विज्ञापन नं. ४३, २०६९/७० पद/तह/वरिष्ठ वैज्ञानिक S-3 उप-समुह हार्डकल्चरमा समावेशी तर्फ लिखित परीक्षामा खुला तर्फ र समावेशी तर्फ गरी २/२ ठाउँमा लिखित परीक्षा उत्तिर्ण भएका उम्मेदवारलाई अन्तरवार्तामा अनुत्तिर्ण गराई लिखित परीक्षामै अनुत्तिर्ण भएकालाई अंक थपि समावेशी तर्फ उत्तिर्ण गराईएको होइन ? के त्यो अनियमितता तथा गैर कानूनीकार्य होइन ? उक्त तथ्य मिति २०७१/३/२२ र २०७०/९/२५ को गोरखापत्र दैनिकमा प्रकाशित सूचनाबाटै पुष्टि हुँदैन र ? अनि कारवाहिमा परिने डरले पदपूर्ति समितिले दिन नमिल्ने गोप्य कागजात सम्बन्धित नियुक्ति भएको कर्मचारीलाई दिई अदालतमा मुद्दा हाल लगाईएको होइन ?

२. वर्तमान व्यवस्थापनले हाल पदपूर्ति समितिबाट परीक्षा सम्बन्धि प्रश्नपत्र निर्माण देखि अन्तिम नतिजा प्रकाशन गर्दा सम्म लोक सेवा आयोगको प्रत्यक्ष संलग्नतामा गरेको भनी हामीले बुझेका छौं । तर विगत व्यवस्थापनले अनुसन्धान गर्ने वरिष्ठ वैज्ञानिक पद जस्तो सिमित आवेदकहरू हुने पदमा परीक्षा संचालन गर्दा महिना दिन अगाडि मोडरेसन गराई प्रश्नपत्र छपाई गरि धाधली अनियमितता र गैर जिम्मेवारीपूर्ण कार्य गरेका उदाहरण प्रशस्त छन् । होइन भने वैज्ञानिक तर्फ र प्राविधिक तर्फका टी-५ र टी-४ पदहरूमा जहा धेरै संख्यामा आवेदकहरू रहेका थिए ती अधिकांश पदहरूमा एउटा जिल्ला विशेष र क्षेत्र विशेषका मात्र सिफारिसमा पर्नु त्यहाँ अनियमितता र भ्रष्टाचार भएको थिएन भन्न सकिन्छ ? आफ्नो कार्यकालमा जस्तो गरेको थियो अरुका कार्यकालमा पनि त्यस्तै भएको छ भन्ने एउटा कल्पना मात्र हो ।

३. परिषद् र अन्तर्गतका कार्यालयहरूको सबै पद तहका रिक्त दरबन्दीहरूमा पदपूर्ति समितिबाट केन्द्रबाट मात्रै पदपूर्ति भयो भन्ने सन्दर्भमा आज सम्मको प्रचलन नै केन्द्रबाटै पदपूर्ति गर्ने हो । जहाँ सम्म निम्न स्तरको पदपूर्ति गर्ने प्रक्रियाको सन्दर्भमा पदपूर्ति समितिको हरेक कार्यालयहरूमा कार्यालय नभएको तथा लोक सेवा आयोगले प्रतिनिधि राख्न नसक्ने र केन्द्र बाटै प्रक्रिया अवलम्बन गर्दा समावेशीलाई बढी समेट्न सकिने भएको र कार्यालयगत रुपमा परीक्षा संचालन गर्दा दलित, अपांग र पिछडिएको क्षेत्रलाई कोटा नपर्ने हुदां केन्द्रबाटै लिईएको हो ।

५. विगतको व्यवस्थापनले पदपूर्ति समितिले मिति २०६९/८/८ विज्ञापन नं. ५९ मुख्य प्रशासकीय अधिकृत ए ९ पद/तहको बहुवा प्रक्रियाको सम्बन्धमा नेपाल सरकार र सम्मानित अदालत समेतबाट अविलम्ब निर्णय सच्याउन गरेको निर्देशनलाई समेत विगतको व्यवस्थापनले बेवास्ता गरेको होइन ?

६. वर्तमान व्यवस्थापनले प्रश्नपत्र निर्माण, मोडरेसन, परीक्षा संचालन, उत्तरपुस्तिका परीक्षण, अन्तर्वार्ता संचालन तथा परीक्षा सम्बन्धि सम्पूर्ण कार्य गर्दा लोक सेवा आयोग, मंत्रालय, विभागहरू तथा परिषद्मा कार्यरत उपलब्धताको आधारमा निष्पक्षताको लागि दक्षहरू आमन्त्रण गरि पदपूर्ति सम्बन्धि कार्य भएको छ, के त्यो नराम्रो कार्य हो ?

७. जहाँ सम्म अनुभवको अंक दिइएन भन्ने सन्दर्भमा लोक सेवा आयोगको सिद्धान्त अनुसार खुल्ला प्रतिस्पर्धामा अनुभवको अंक राखिदैन भन्ने नीति अनुसार गरिएको हो भन्ने हामीलाई लाग्छ । परीक्षा खुल्ला प्रतिस्पर्धा मान्ने अनि अनुभवको अंक राखिनु के उचित हो ?

८. ज्यामीमा काम गरेका कृषि मजदुरहरूलाई प्राथमितामा राखिएन भन्ने सवालमा लोक सेवा आयोगको सिद्धान्त, नीति अनुसार सबैलाई एउटै बास्केटमा राखि अन्तर्वार्तामा सामेल गराईएको हो । परिषद् र अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा मौसमी ज्यामीहरू र दैनिक ज्यालादारीहरू गरी ३२०० ज्यामीहरू छन् । अहिले कार्यरत ज्यामीहरू मध्ये रिक्त पदको करीब ५० प्रतिशत संख्यामा अन्तर्वार्तामा उत्तिर्ण भएका छन् । खुल्ला प्रतिस्पर्धा भन्ने अनि सबै कार्यरत मात्रै उत्तिर्ण हुदां चाहि निष्पक्ष हुन्छ ?

९. विनियम र पदपूर्ति समितिको कार्यविधि संशोधनको प्रतिलिपी सर्कुलर भएन भन्ने सन्दर्भमा विगतमा ४ पटक सम्म संशोधन गर्दाको प्रतिलिपीहरू कहाँ सर्कुलर गरिएको थियो ? हामीले माग्न जादा समेत उपलब्ध गराईएन । अहिले सम्मकै सबैभन्दा प्रगतिशिल विनियम संशोधन प्रस्ताव पेश हुदा केही सिमित व्यक्तिहरूको हितका लागि पेशागत संगठन र कब्र को नाममा तुहाईएको होइन ? माथिल्लो पदमा बहुवाको लागि जेष्ठताको अंक गणना गर्दा बहाल रहेको पद भन्दा २ तह मुनिको अंक गणना गर्ने प्रणाली वैज्ञानिक हुन सक्छ ? वैज्ञानिक संस्थामा अवैज्ञानिक बहुवा प्रणाली अपनाउने ? नया नियुक्ति भएका कर्मचारीहरूलाई कहिल्यै उठ्न नदिने प्रणाली राम्रो हो ? अहिलेको विनियम संशोधनको मुख्य अंश भनेको यही हो भन्ने हामीले बुझेका छौं । यो एशोसिएसन वर्तमान व्यवस्थापन समक्ष उक्त विनियम र पदपूर्ति समितिको कार्यविधिलाई अविलम्ब सर्कुलर गर्न हुन समेत अनुरोध गर्दछौं ।

१०. परिषद्मा वर्षौदेखि जे जति पदपूर्तिका कार्यहरू भए त्यसमा १५ वर्ष देखि कृषि मजदुरको रुपमा कार्यरतहरूलाई स्थायी हुने अवसरबाट वञ्चित गरिएको सन्दर्भमा आज सम्म वर्षौदेखि कृषि मजदुरको रुपमा कार्यरत कृषि मजदुरहरूलाई परिषद्को विनियम र पदपूर्ति समितिको कार्यविधि संशोधन गरि स्थायी हुने अवसर प्रदान गर्न कुन व्यवस्थापनले गर्न सकेको थियो ? यसरी कृषि मजदुरलाई स्थायी हुने अवसर प्रदान गरेकोमा वर्तमान परिषद् व्यवस्थापनलाई एशोसियसन धन्यवाद दिन चाहन्छ । साथै उक्त पदमा रिक्त रहेका दरबन्दीहरूको अविलम्ब विज्ञापन गरी लामो समयसम्म परिषद् अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा कार्यरत रहेका कृषि मजदुरहरूलाई उच्च प्राथमिकता दिई स्थायी गर्ने अवसर प्रदान गरियोस भनी हामी परिषद् व्यवस्थापन समक्ष अनुरोध गर्दछौं ।

तसर्थ आफ्नो आँडको भैसी नदेखे र अरुका आँडका जुम्न देखे पेशागत संगठनहरूलाई हाम्रो अनुरोध छ कि धैर्यता राख्नुहोस् राम्रो कार्यको प्रसंशा गर्न पनि पछि नपर्नुहोस् गलत कार्यहरूको विरुद्ध संयुक्त रुपमा प्रतिकार गर्न हामी पनि तयार छौं आउनुहोस् कुनै कमजोरी छ भने संस्थागत सुधार र पेशागत हकहितको लागि संयुक्त रुपमा हातेमालो गरि अगाडि बढ्न हामी सदैव तत्पर छौं ।

(बीरेन्द्र खड्का)
महासचिव

नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् कर्मचारी एशोसिएसन

(कृष्णचन्द्र उप्रेती)
अध्यक्ष

बजार खोज्दै रुपन्देहीका बङ्गुर व्यवसायी

रुपन्देही । पछिल्लो समयमा फस्टाउदै गएको बंगुर पालन व्यवसाय धरापमा पर्ने हो कि भन्दै व्यवसायीहरू चिन्तित हुन थालेका छन् । रुपन्देही जिल्लामा बंगुर पालन बढ्दै गएका कारण मासु उत्पादनमा वृद्धि भएको मासु खपतमा कमीआएपछि बंगुर पालनमा लागेका किसानहरू बजारको खोजीका लागि भौतारित थालेका छन् ।

जिल्लामा बङ्गुरपालक किसानले उत्पादनलाई जिल्लाभित्रै नया बजारको

पहिचान गरी मुख्य, मुख्य बजार क्षेत्रमा विक्री केन्द्र स्थापना गर्न सामूहिक रूपमा लागेका छन् ।

बङ्गुर व्यवसायी सङ्घका अध्यक्ष खेमराज गुरुङले बङ्गुरको मासु जिल्लामा पछिल्लो समय वृद्धि भएपछि जिल्ला पशुसेवा कार्यालयको सहयोगमा बङ्गुर मासु विक्री तथा स्टोर केन्द्र निर्माण गर्न थालिएको भएपनि खपत भने बढ्न सकेको छैन । उनका अनुसार अनुसार जिल्लामा दैनिक तीन टन मासु उत्पादन हुने गरेको छ । व्यावसायिक रूपमा बङ्गुरपालनप्रति बढ्दै गएको आकर्षणसागै बजार अभावका कारण बंगुर पालनका लागेका किसानहरू पलायत हुने हो कि भन्ने शंका उब्जिन थालेको छ ।

बजार व्यवस्थित नहुदा किसान मारमा परेका छन् । पाल्पा, दाङलगायत जिल्लाबाट बङ्गुरको गुणस्तहीन मासु सस्तो मूल्यमा आउने गरेको बङ्गुर व्यवसायी सङ्घका सचिव धनबहादुर बुढाथोकीले बताएका छन् । जिल्लामा एकल रूपमा करोडौं रुपैया लागनी गरेर फार्म खोल्ने तथा सामूहिक रूपमा पनि खोलेर व्यवसाय गर्नेहरू व्यापक मात्र पाइन थालेका छन् । जिल्लामा हाल १५२ वटा फार्म दर्ता भएका छन् । जिल्ला पशुसेवा कार्यालय रुपन्देही प्रमुख डा.गान्धीराज उपाध्यायले बङ्गुरको बजार खाजी र विक्री तथा स्टोर केन्द्र निर्माणमा कार्यालयले सहयोग गरेको बताउदै बङ्गुरपालक किसानलाई खोरेत, फिबरका खोप निःशुल्क प्रदान गरेको बताए ।

जैविक प्राङ्गारिक मल क्वेन थोड् र न्यू लाईट प्रयोग गरौं माटोको उर्वराशक्तिलाई वढाई उत्पादनमा बृद्धि गरौं

थाईल्याण्डको प्रतिष्ठित एशिया एग्रो टेक कम्पनी लि. वाट उत्पादित, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्बाट परिक्षण प्राप्त नेपालको हावापानी माटो सुहाउदो, माटो र बोट विरुवालाई रोग किराले समेत असर गर्न नसक्ने

विषादीको प्रयोग गर्ने नपर्ने जैविक प्राङ्गारिक मल

नेपालको लागि अधिकृत विक्रेता

जोशी जनरल सप्लायर्स

Organic Certified by IFOAM, ACT.Operator Code No 22152 Asia Agro Tech Ltd., Thailand

२० पूर्णचण्डी मार्ग, जावलाखेल ललितपुर
फोन नं. ९८४९२०८५५८ / ९८४९८०७७५२

सार्वजनिक सम्पत्तिमा प्रत्येक

नागरिकको हक छ, त्यसको दुरुपयोग

दण्डनीय अपराध हो ।

नेपाल सरकार
सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय
सूचना विभाग

कृषि उत्पादन बृद्धि गर्नका लागि सदैव प्रयोग गर्नुहोस् लुम्बिको भोल मल

All Nepalese Tea & Coffee Center, Kupondol, Phone: 5535457, 5548201

Farmers attracted towards tea farming

Taplejung.: With the establishment of a tea processing centre in Taplejung, more farmers in the district have opted for tea farming of late. The folks, who have been growing cardamom, have also started production of the tea in the areas that have low productivity of cardamom. The Pathibhara Tea Producers Cooperative has recently established a tea processing centre near the district headquarters in Hangdewa VDC.

Besides expansion of the tea areas, the farmers have also started the tea nursery in the villages. The farmers were searching for the alternatives to the cardamom production due to different disease in the cardamom plants. Chairman of the tea processing centre, Bidur Bhattarai, said that the farmers are preparing to plant the tea saplings in up to 100 ropani of land. With the interests of the locals in the tea farming, different organisations have also started to provide trainings on tea farming management to the farmers.

Drought destroys crops worth 210 m in Mugu

Mugu : Drought in five VDCs in Mugu district has destroyed crops worth more than Rs 210 million, reveals a report.

The drought that plagued the district since a month and half is estimated to have caused damaged to rice, millet, beans, corn and other seasonal harvests cultivated

across 3,659.29 hectares of land in the district, according to the report prepared by the District Agriculture Development Office (DADO), Mugu.

Tej Bikram Malla, Assistant Technician at the Horticulture Department at DADO, Mugu, said that the crops in Soru Rim, the northern part of the

district are hit hardest by the drought.

"This year's loss was greater in magnitude than the last year, said assistant technician Malla, worrying that this could potentially lead to food crisis in the district. Local Hasta Bahadur Malla reasoned the loss due to the adverse effects of climate change.

Agitators force shutdown of Everest Sugar Mill

Mahottari, Sept 30: Cadres of the United Democratic Madhesi Front (UDMF) have forced the closure of the Everest Sugar Mill at Ramnagar in Mahottari for an indefinite period.

The agitators, demonstrating in various districts in the southern plains, including Mahottari, in protest of state delineation for 47 days shut down one of the most modern sugar mills in the country today morning.

According to Naresh Kumar

Kushwaha, one of the cadres of UDMF, they brought the Mill to a grinding halt where its administrative works and repair were being undertaken despite the general shutdown enforced by them in the districts.

The Mill, which used to operate seasonally, had halted production for over three months. The agitators have burnt tyres at all the three gates of the Mill and hoisted a black flag atop the main gate of this 21-year-old Mill, it is shared.

Rabies vaccines short in Mahottari due to agitation

Mahottari : Most of the health facilities in Mahottari district are reeling under acute shortage of rabies vaccines due to an indefinite general strike (banda) called by various groups for the past one and a half months, health workers said. Dr Ashok Kumar Yadav, in-charge of the health post at Gaushala, said that a failure to make supply of rabies vaccines due to the agitations has added to the problem.

He said that the health facility is receiving an increasing number of patients of rabies and that it is receiving rabies vaccines on quota system.

Meanwhile, without other option left, patients of rabies are forced to see a witchcraft doctor for treatment, worsening the situation further.

उदयपुरको तपेश्वरी गाविसमा सुखानिया रोगबाट ग्रसित गाईका बाच्छा । तस्वीर कृषि

Farmers' union rejects Punjab government's compensation for cotton crop loss

PUNJAB: Rejecting Rs 640 crore compensation announced by Punjab government for cotton growers whose crop was damaged by pest attack, Farmers' union today termed it as "meagre" and said their protest will continue.

"The estimated loss of cotton growers is about Rs 4,200 crore. Such a meagre relief announced by the government is not acceptable to farmers," said Joginder Singh Ugrahan and Sukhdev Singh Kokari, President and General Secretary of Bhartiya Kisan Union Ekta (Ugrahan) .

The farmer leaders said that they would continue their protest in all the districts of the state by staging sit-ins in front of district administrative complexes against the Punjab government. Farmers' union would meet here tomorrow and would decide next line of action of the protest, they said. It also questioned the 'Girdawari' conducted by the revenue department to assess the crop loss.

"Revenue department assessed compensation without carrying out physical verification of the damage caused to cotton during the Girdawari process. The girdawari done is a mere eye wash, as farmers were not inquired about any loss to the crop," they jointly said. Punjab government has released an amount of Rs 643.58 crore as compensation for farmers, who suffered substantial loss of cotton crop due to whitefly and other pests in nine districts of the state.

Around 8,30,855 acres of cotton crop has been destroyed due to pest attacks in these districts.

India imports 18,000 tonnes Onion from Egypt

NEW DELHI: As onion prices continue at a high of Rs.60-70, India is importing large quantities of the much-needed vegetable from Egypt, which has exported 18,000 tonnes to India during the last two months.

The more reddish coloured onions from Egypt have been making their way to Indian vegetable mandis over the last few weeks.

According to a statement by an Egyptian competent authority, the Indian imports of onions from Egypt during August and September 2015 stood at 18,000 Tonnes. A similar amount is in the pipeline for being exported to India. Egyptian export of onions to India is estimated to reach around 35,000 tonnes in 2015, up from 567 tonnes in 2014-15.

The onion crops in India were damaged following heavy unseasonal rains in onion producing states. Traders are also reported to have hoarded onions, leading to scarcity and high prices.

The small stocks of onions at Mother Dairy booths in the capital, which sells them at below Rs.40, gets exhausted. India has been importing onions from Egypt and Afghanistan to tide over the crisis.

The import of onions from Egypt is the highest to date. In 2013-2014, India imported 314 tonnes of onions from Egypt, while there was no import the previous year. In 2014-15, India imported 576 tonnes of onions. India also imports oranges from Egypt.

दैलेख...

पनि गरेका थिए । तर स्थानीय बासिन्दा रहेका सूर्य योगीलाई जिल्ला कृषि विकास कार्यालयमा हालिमुहाली गर्न नपाएर छटपटिएपछि उनले विभाग र मन्त्रालयसम्मको आर्थिक लेनदेनबाट राजेन्द्र प्रधानलाई दैलेखबाट हटाउन सफल भएका थिए । जिल्लाको बजेट जिल्ला प्रमुखले नै खर्च गर्ने अधिकार भएपछि योगीले दैलेख जिल्लाका कुनै पनि कार्यालय प्रमुखलाई प्रवेश गर्न रोक लगाए जस्तै गरेका छन् । एमाले कार्यकर्ताका रूपमा गनिएका योगीले एमालेकै हाकिम दैलेख जांदा पनि कार्यालयमा काम गर्न दिने गरेका छैनन् । गत वर्ष सरुवा भएर गएका नरहरि घिमिरेलाई पनि दैलेखमा योगीले बस्न नदिएपछि उनलाई विभागले व्यवसायिक कृषि तथा व्यापार आयोजनाको मध्यपश्चिमको आयोजना सहयोग समूह (प्रिस्ट) कार्यालयमा काजमा पठाएको छ ।

दैलेख कृषि कार्यालयमा हुने गरेको आर्थिक अनियमिततालाई विभागले आंखा चिम्ले गरेर बसेका कारण पनि यो अवस्था आएको मन्त्रालय स्रोतले बताएको छ । एउटै व्यक्तिलाई १० वर्षसम्म निमित्त प्रमुखका रूपमा राखिरहनुको कारण के हो सहजै अनुमान लगाउन सकिन्छ । दैलेख कृषि विकास कार्यालय कै कर्मचारीका अनुसार पनि बजेट के के मा कसरी खर्च हुन्छ केही थाहा नै हुँदैन । उनीहरू भन्छन्, निमित्त हाकिम योगीले मन्त्रालयसम्म सेटिङ्ग मिलाएर खर्चको बजेट सिध्याउने गरेका छन् । योगीको यही हर्कतका कारण नै साना सिंचाईको बजेट होस् वा युवा लक्षित कार्यक्रमको बजेट पनि पारदर्शी हुन सकेको छैन । जिल्लामा छुट्टयाइएको बजेटमा तर मारन पल्केका योगीले हरेक कुरामा कमिशन बिना काम गर्ने गरेका छैनन् । अर्को कुरा उनले अनुदान दिने कार्यक्रममा पनि कि त आफन्त कि भने कमिशनको खेलामा नै अनुदान स्वीकृत गर्ने गरेको अनुदान प्राप्त गरेका व्यक्तिहरू नै बताउँछन् । रकम नदिए काम नै बन्दैन सितैमा आएको अनुदान हो केही प्रतिशत दिंदा पैसा आउँछ भने किन नदिनु भन्ने किसिमले कमिशन बुझाउने गरेको उनीहरू स्वीकार गर्दछन् ।

दैलेख जिल्लामा १० वर्षदेखि निमित्त हाकिम बन्न पाएका भाग्यमानी सूर्य योगीको भाग्यले कतिसम्म साथ दिने हो त्यो कृषि विभाग र कृषि विकास मन्त्रालयकै हातमा छ । उनको रवैयामा चल्ने उच्च अधिकारीका कारण त्यहाँ सरुवा भएर जाने हाकिमहरू हौरानमात्र व्यहोर्दैनन् जान नपाईकनै लखेटिने गरेको दैलेखका सरुवा भएर काम गर्न नपाएका धेरै वरिष्ठ कृषि विकास अधिकृतहरूले स्वीकार गरेका छन् । माथिल्लो निकायले नै केही नगरेपछि हामीले के नै पो गर्न सक्छौं, उनीहरूको आरोप छ । के दैलेख कृषि कार्यालयमा काम गर्न सक्ने सक्षम कृषि अधिकृत नभएर योगीले १० वर्षसम्म निमित्त चलाएका हुन् ? होइन भने कृषि विभाग र कृषि विकास मन्त्रालयको प्रशासनले किन १० वर्षसम्म योगीलाई निमित्त रूपमा स्वीकार गरिरहेको छ ? त्यो आउने दिनले बताउने छ ।

डोल्पा...

बुढा मिलेर आफ्ना गल्लीहरू लुकाउनका लागि बाली संरक्षण अधिकृतका रूपमा रहेका रुद्र पौडेललाई जर्बजस्ती रूपमा महिलासंग मिलेर ६ लाख ८० हजार ऋण लिएको कागजमा हस्ताक्षर गराउन लगाएर फसाउन लागेको भन्दै महानिर्देशकको शरणमा पुगेको बताएका छन् । महानिर्देशक युवकध्वज जिसीसंग यस विषयमा कुरा गर्दा निमित्त प्रमुखलाई नै यसको जिम्मेवारी दिएको बताउँदै उनलाई सम्पर्क गर्न बताए । डोल्पाका निमित्त प्रमुखलाई सम्पर्क गर्दा भने उनी सम्पर्कमा आएनन् । निमित्त प्रमुख भने सम्पत्ति बुढाकै अगुवाईमा ती महिलाको नाममा कृषि विकास मन्त्रालयमा पौडेल विरुद्ध उजुरी हाल्न लगाएका छन् । कार्यालयमा नै मेस समेत चलाउँदै आएका ती महिलाका नामबाट सम्पत्ति बुढाले नै मन्त्रालयमा उजुरी हाल्न लगाएको डोल्पाका एक कर्मचारीले कृषिलाई बताए । कांग्रेस निकट रहेका सम्पत्ति बुढाको सरुवा गुल्मीमा भएको भएपनि उनी गुल्मी सरुवा भएर जाने सुरमा छैनन् भने उजुरी परेका रुद्रमणी पौडेल एमाओवादी निकट कर्मचारी हुन् उनी भने व्यवसायिक कीट विकास निर्देशनालयमा सरुवा भएर आएका छन् । तर रमाना अझै लिन पाएका छैनन् । डोल्पा कृषि विकास कार्यालयमा कार्यालय सहयोगीसंग भएको राशलीलामा को को संलग्न भएका हुन् कृषि विकास मन्त्रालयले छानविन गर्ला नै । यसको सत्य तथ्यका लागि निगरानी जारी भएको बताएको छ ।

केराका बिरुवा अनुदानमा

महेन्द्रनगर । तरकारी उत्पादन, पशुपालन व्यवसाय सञ्चालन लगायतका कृषि कर्ममा लागेका किसानहरू मात्र होइन केरा खेतीगर्न चाहने किसानहरूले समेत केराको बिरुवामा पचास प्रतिशत अनुदान पाएका छन् । कृषि सेवा केन्द्र भलारीले आधा दर्जनभन्दा बढी कृषकलाई सोह्र हजार केराका बिरुवा (सकर) अनुदानमा वितरण गरेको छ । केराको बगैचा स्थापनाका लागि केन्द्रले आव २०७२/७३ को कार्यक्रम अर्न्तगत कृषकलाई उन्नतजातका विलियम र जि नौ जातका बिरुवा वितरण गरेको हो ।

वितरण गरिएका प्रत्येक बिरुवामा कृषकलाई रु दश अनुदान रकम प्रदान गरिएको सेवा केन्द्रका प्रमुख मणिनाथले बताए । वितरण गरिएका केराका बिरुवा सेवा केन्द्र अर्न्तगत पर्ने भलारी पिपलाडी र बेदकोट नगरपालिका क्षेत्रका कृषकले १५ विघा जग्गामा रोपेका छन् ।

भलारी पिपलाडी नगरपालिकाका चार जना कृषकलाई पाच हजार ६६६ र बेदकोट नगरपालिकाका तीन जना कृषकलाई दश हजार ३५० बिरुवा वितरण गरिएको केन्द्र प्रमुख नाथले बताए । दुबै नगरपालिकामा १५ जना कृषकले १७ विघा जग्गामा व्यावसायिक रूपमा केरा खेती गर्दै आएका छन् ।

घातक विषादीको प्रयोग हटाऔं ।
मानव स्वास्थ्य र वातावरणलाई जोगाऔं ।
बाली संरक्षण निर्देशनालय हरिहरभवन

Shalom थोपा सिंचाई

SHALOM AGRICULTURE PVT. LTD
BALAJI - 16, MACHHAPOKHARI
PHONE NO: 985119238
Website: www.shalomagrodrip.com Email: krishnaag30@gmail.com

साप्ताहिक बजार मूल्य

विकास क्षेत्र	हिमाली क्षेत्रको सरदर मूल्य रु.	पहाडी क्षेत्रको सरदर मूल्य रु.	तराई क्षेत्रको सरदर मूल्य रु.	देशभरको सरदर मूल्य रु.
मासु प्रति किलो				
खसी	६३५	६२०	६२५	६२५
रांगो	३२१	२७७	२६४	२८८
बंगुर	३२५	२७२	२६५	२८६
ब्रोइलर	३७५	३३५	२८४	३३१
स्थानीय	११००	८००	६५०	८२५
अण्डा प्रति गोटा				
कुखुरा	२०	१४	१२	१५
दुध प्रति लिटर				
गाई	८८	५८	५५	६७
भैंसी	९०	६४		
माछा				
ट्राउट	१३००	९००	-	१०००
कार्प	-	२१०	२४०	२२५

स्रोत: पशुपंजी बजार प्रवर्द्धन निर्देशनालय

काभ्रेका कुकुरमा बन्ध्याकरण शुरु

काभ्रेपलाञ्चोक । अन्तर्राष्ट्रिय रेविज दिवस सकिन नपाउँदै काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लामा भुस्याहा कुकुरलाई नपुडसक बनाउन अभियान थालिने भएको छ ।

भुस्याहा कुकुरका कारण आतङ्क फैलिएको र जथाभावी मानिसलाई टोकेको र त्यसबाट रेविजको जोखिम बढेकाले त्यस्तो अभियान सञ्चालन गर्न लागिएको जिल्ला पशुसेवा कार्यालय काभ्रेपलाञ्चोकले जनाएको छ ।

प्रमुख डा शरणराज पाण्डेले पहिलो चरणमा जिल्लाका एक हजार भुस्याहा कुकुरलाई सन्तान उत्पादनमा रोक लगाउन भाले कुकुरलाई नपुडसक र पोथी कुकुरलाई बन्ध्याकरण गरिने जानकारी दिएका छन् । उनले अभियानका रूपमा जिल्लाका पाँच नगरपालिका र ७६ गाविसमा स्थानीय निकायसाग समन्वय गरेर नपुडसक बनाउन अभियान थालिने बताए ।

पशु चिकित्सक मणि सापकोटाले काभ्रेपलाञ्चोकमा भन्डै तीन हजार भुस्याहा कुकुर भएको हुनसक्ने अनुमान गर्दै अभियान सफल हुनका लागि स्थानीय निकायले सहयोग गर्नुपर्ने धारणा राखेका थिए ।

भापाका किसानलाई च्याउका लागि ३२ लाख अनुदान

भापा । विगत केही वर्षदेखि कृषि विकास मन्त्रालयले युवालाई स्वरोजगार बनाउन सञ्चालन गरेको युवा लक्षित कार्यक्रम प्रति विशेष गरी विदेशबाट फर्केका युवाहरू आकर्षित बन्न थालेका छन् । बेमौसमे तरकारी मात्र होइन युवाहरू च्याउ खेती तर्फ पनि आफूलाई क्रियाशील बनाईरहेका छन् । युवाहरूलाई कृषिमा आकर्षण गर्नका लागि मन्त्रालयले

जिल्ला कृषि कार्यालय मार्फत नै अनुदानको व्यवस्था गरेपछि यो आधारभूत तालिमदेखि आवश्यक प्राविधिक समेत जिल्ला कृषि विकास कार्यालय उपलब्ध गराउँदै आएको छ । सोही बमोजिम जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले यो वर्ष ८० जना किसानलाई तालिमसगैर नगद रु ४० हजारका दरले अनुदान रकम उपलब्ध गराएपछि अनुदान प्राप्त गरेका किसानहरू व्यवसायिक च्याउ खेती तर्फ आकर्षित बनेका हुन् ।

जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले युवालाई तालिमसगैर च्याउ उत्पादनका लागि अनुदान रकम दिएपछि अहिले जिल्लाका १५० जनाले व्यवसायिक फार्म दर्ता गरेर च्याउखेती गर्दै आएका छन् । तीन सयभन्दा बढी कृषकले अहिले दैनिक च्याउ उत्पादन गरिरहेको जिल्ला कृषि विकास कार्यालय भापाका प्रमुख मेघनाथ तिमल्सेनाले जानकारी दिएका छन् ।

जिल्लामा विर्तामोडसगैर दमक, काकरभिट्टा, कनकाई, शिवसतासी र भद्रपुर नगरपालिका कृषकले व्यावसायिक च्याउ खेती गर्दै आएका छन् । दुई वर्षअघि सम्म भारतबाट नेपाली बजारमा उपभोग गरिने च्याउ आयात गरिँदै आए पनि आर्थिक वर्ष २०७१/७२ बाट भापाले इलाम, पाचथर र ताप्लेजुडमा समेत च्याउ निर्यात गर्दै आएको छ । जिल्ला कृषि विकास कार्यालयका अनुसार आर्थिक वर्ष २०७१/७२ सालमा जिल्लामा एक हजार आठ सय मेट्रिक टन च्याउ उत्पादन भएको छ । जुन अघिल्लो वर्षको तुलनामा पाच सय मेट्रिक टनले बढी हो । अघिल्लो आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा एक हजार तीन सय मेट्रिक टन मात्रै च्याउ उत्पादन भएको थियो । जिल्लामा सबैभन्दा बढी कन्ने च्याउ उत्पादन हुने गरेको छ । प्रतिकिलो रु दुई सयका दरले बिक्री हुने च्याउ आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा मात्रै रु ३६ लाखबराबरको उत्पादन भएको जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले जनाएको छ ।

आजदेखि काभ्रेमा माटो परिक्षण शुरु

काभ्रे । गत वर्षदेखि माटो परिक्षणका लागि घुम्ति भ्यान मार्फत किसानकै खेतवारीमै पुगेर कार्य थालनी गरेको माटो व्यवस्थापन निर्देशनालयले आज आइतबारदेखि जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, काभ्रेको सयूक्त आयोजनामा पुन : माटो परिक्षण शुरु गर्ने भएको छ । काभ्रे जिल्लाको भकुन्डेवेशीमा सात दिनसम्म अर्थात् यहि २०७२ असोज २३ गते सम्म घुम्ती माटो परिक्षण प्रयोगशालाको प्रयोगबाट माटो परिक्षण शिविर सञ्चालन गर्न लागिएको हो ।

उक्त शिविरमा कृषकको माटो परिक्षण गरि माटोको पि.एच., माटोमा उपलब्ध नाईट्रोजन, माटोमा उपलब्ध फस्फोरस, माटोमा उपलब्ध पोटास, प्राणारिक पदार्थ अम्लीय माटोमा कृषि चुन तथा आवश्यक मलखाद शिफारिस गर्ने कार्यक्रम रहेको छ । कार्यक्रम अनुसार १७ गते बेलुका माटो परिक्षण किन ? नमुना सकलन कसरी गर्ने तथा माटोसंग सम्बन्धित फिल्महरू प्रदर्शन गरिने कार्यक्रम रहेको १८ गते बाट २० गतेसम्म माटोका नमुना दर्ता र परिक्षण गरिने र २१ गते बाट २३ गतेसम्म माटो जाच तथा रिपोर्ट वितरण गरिने कार्यक्रम रहेको छ । सात दिनसम्म चल्ने उक्त शिविरमा करिब १०० नमुनाको ५०० वटा भन्दा बढी परिक्षण गरिने माटो व्यवस्थापन निर्देशनालयले जनाएको छ । भारतको पारादिप फस्फेट लिमिटेडबाट गतवर्ष प्राप्त गरेको यो प्रयोगशालाबाट यस आर्थिक वर्ष भित्र २४ स्थानमा परिचालन गरि स्थलगत रूपमै कृषकहरूलाई प्रयोगशाला सेवा उपलब्ध गराईने कार्यक्रम निर्देशनालयको रहेको छ । तर उक्त भ्यान कृषकको माग बढी भएमा त्यस भन्दा बढी स्थानमा सञ्चालन गर्न सकिने समेत जिल्ला कृषि कार्यालयले जनाएको छ ।

भ्याक्सिन नै रेविज निवारणको अचुक माध्यम

सप्ताहव्यापी रेविज दिवस सम्पन्न भएको छ कसरी लिनु भएको छ ?

रेविज रोग वास्तवमा नै प्राचिन रोग हो र यो रोग लागि सकेपछि यसबाट बाँच्न सक्ने सम्भावना एकदमै न्यून वा शुन्य नै हुन्छ र अर्को कुरा नेपालको सन्दर्भमा पशु र मानिसको अति धेरै घनिष्ठता हुन्छ र त्यसकारण पनि रेविजबाट हामीलाई जहिले पनि खतरा भइरहेको हुन्छ। रेविज एउटा प्राण घातक रोग भएकाले मानिस र पशुको साम्यता भएकाले पनि यसबाट बच्नका लागि पनि हरेक वर्ष चेतना अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम अनुरूप विश्वव्यापी रूपमा यो दिवस मनाइएको हो। यसले रेविज रोगको बारेमा जानकारी दिने, रोगबाट बच्नका लागि प्रचार प्रसार एवं जनेचेतना अभिवृद्धि गर्ने कार्यमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने छ भन्ने मैले विश्वास लिएको छु।

प्राण घातक रोग रेविज न्यूनिकरण गर्नका लागि सरकारले एउटा नीति पनि बनाउन सकेन भन्ने आरोप लागेको छ नि ?

हो रेविजका लागि भनेर अलगगै नीति नभएको भएपनि अहिले आएर विश्व मानचित्रमा एउटा अवधारणा

अगाडि बढी रहेको छ। त्यसलाई वन हेल्थ (एउटा स्वास्थ्य) भन्छौं। मानिसको स्वास्थ्य, पशुको स्वास्थ्य, जंगली जनावरको स्वास्थ्य अलग अलग गरेर हेरिनु हुँदैन र त्यसलाई स्वास्थ्य भनेपछि सबैको एउटै हो र एउटामा लागेको रोग अर्कोमा पनि लाग्न सक्छ, भन्ने किसिमले हामीले विश्वमा 'वन हेल्थ' भन्ने परिकल्पनामा अगाडि बढिरहेका छौं। यसै सन्दर्भमा कुरा गर्ने हो भने मुख्य रूपमा रेविज लगायत अन्य रोगहरू पनि छन्।

सबै रोगहरूलाई सम्बोधन गर्नका लागि अहिले हामीले संयुक्त रूपमा वन हेल्थको नीतिको ड्राफ्ट बनाएका छौं। छिट्टै तयो स्वीकृत गराउने तयारीमा छौं। त्यो स्वीकृत भएपछि हामीसँग एउटा ठोस नीति हुने छ।

त्यसो भए मानव स्वास्थ्य र पशु स्वास्थ्य एउटै हो भन्ने अभियानले यसलाई परिवर्तन गर्दछ ?

हो त्यही अभियानमा हामी लागेका छौं। वास्तवमा पशुलाई लाने धेरै रोगहरू छन् ती रोगहरू मध्य जनस्वास्थ्यलाई असर गर्ने प्रमुख रोगहरू मध्ये रेविज पनि हो। रेविज रोगको लागि जनस्वास्थ्यको किमिसमले

संवेदनशील रोग भएको हुनाले यसलाई पशु विभागको तर्फबाट जंगली जनावर, घर पालुवा जनावरहरूमा लाग्ने रेविज रोग नियन्त्रणको लागि कार्यक्रम पनि चलाई रहेका छौं। मानव स्वास्थ्य र पशु स्वास्थ्य एउटै हो भन्ने बुझाउन सकियो भने धेरै रोगहरू न्यूनिकरण गर्नका लागि मद्दत पुग्दछ, भन्नेमा हामी हुक्क छौं।

रेविज रोगको बारेमा सबैलाई थाहा छ तर, त्यसको असरका बारेमा धेरैलाई जानकारी छैन, चेतना छैन भन्ने पनि सुनिन्छ नि ?

यो कुरा जाजय हो। त्यसैले पनि यस्ता दिवसले चेतना अभिवृद्धि गर्न मद्दत गर्दछ। त्यसकारण पनि पशु सेवा विभाग अन्तर्गत जिल्ला पशु सेवा कार्यालयबाट नियमित रूपमा रेविज रोगबारे जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने, खोप शिविर कार्यक्रम पनि सञ्चालन गरिरहेका छौं। जसले रेविज रोग खतरनाक भए पनि हामीले हाम्रा पशु वस्तुहरूलाई नियमित रूपमा खोप लगायौं भने यो रोग सधैं अथवा रोगबाट पशुहरू प्रभावित हुँदैनन्। त्यसैले भ्याक्सिन नै यो रोगको निवारणको अचुक माध्यम हो। जसका

डा. केशवप्रसाद प्रेमी महानिर्देशक
पशु सेवा विभाग

कारणले पशु वस्तुहरूलाई रेविजर रोगबाट बचाउन सक्छौं। अर्को कुरा मान्छेहरूमा कुकुरबाट मात्र रेविज रोग सर्दछ भन्ने धारणा छ। कारण सबभन्दा बढी कुकुरसंगको हाम्रो घनिष्ठ सम्बन्ध रहेको कारणले हो।

तर यो रोग कुकुर बाहेक जंगली जनावर मुसा, बाँदर, स्याल र घरमै पालिने विरालोबाट पनि सर्दछ र त्यसकारण सबैलाई रेविजबाट बचाउन समय समयमा खेपा लगाउनु अनिवार्य छ।

डा. अमरबहादुर शाह
पशु चिकित्सक

रेविज दिवस सम्पन्न भएको छ पशु चिकित्सक हिसावले कसरी लिनु भएको छ ?

रेविजको सबैभन्दा नराम्रो पक्ष भनेको संक्रमण भईसकेपछि यसको

उपचार नै छैन। त्यस कारण रेविज दिवस मनाउनु भनेको जनतामा रेविज सम्बन्धी जानकारी गराउने, जनचेतना अभिवृद्धि गर्नु नै हो यस्ता दिवसले आम नागरिकहरूलाई यसबारे

जनचेतना अभिवृद्धिमा जोड दिनु पर्दछ

जानकारी लिन सहयोग पुऱ्याउंछ। त्यसका लागि पनि यो महत्वपूर्ण छ।

यस्ता दिवस केवल दिवसमा मात्र सिमित रहे भन्ने कुरा छ नि ?

दिवसका दिन मात्र सिमित रह्यो भनेर भन्न मिल्दैन। किन की ७५ वटै जिल्लामा पशु सेवा कार्यालयहरूले रेविज विरुद्धका कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेका हुन्छन्। त्यसबाहेक पनि पशु स्वास्थ्य निर्देशनालय मातहतमा पनि खोप उत्पादन गर्ने, भ्याक्सिन लगाउने कार्यक्रम नियमित नै भईरहेका छन्। त्यसका साथै निशुल्क खोप लगाउने, प्रचार प्रसार गर्ने काम पनि भएको छ। तर ग्रामिण तहसम्म किसानहरूको सूचनामा पहुँच र शैक्षिक स्तर, क्षमता इत्यादी कुराले जति प्रचार हुनु पर्दथ्यो त्यति नभएको मात्र हो।

रेविज कै कारण वार्षिक २ सय भन्दा बढीको नेपालमा मृत्यु हुन्छ रे नि ?

तथ्यांक हेर्ने हो भने त्यो हो। यसका दुइवटा कारण छन्। एउटा कुकुरले टोकेपछि रेविज नलागोस्

भनेर खोप लगाउने संख्या बढी छ। अर्को खोप नलगाएर रेविजको लक्षण देखा पर्ने र खोप लगाएर पनि कहिल काँही त्यो खोप असफल भएर र ग्रामिण भेगका खोप नै नलगाउने पनि देखिन्छ, यसले यो लक्षण देखा पर्ने हुन्छ। यसले गर्दा पनि मानिसको मृत्यु भएको हो जस्तो लाग्दछ।

के गर्ने सकिएला त यसको न्यूनिकरण गर्न ?

सबै भन्दा महत्वपूर्ण कुरा भनेकै जनचेतना अभिवृद्धि गर्नु हो। रेविजको बारेमा व्यापक रूपमा चेतना अभिवृद्धि हुनु पर्‍यो। यो रोग जंगली जनावरबाट घर पालुवा जनावर र घर पालुवा जनावरबाट मान्छेमा हुन्छ। धेरैजसो हेर्ने हो भने पशुपंछी पालन व्यवस्थाले पनि मद्दत गरेको जस्तो लाग्छ। जस्तै एउटै घरमा तल्लो तल्लामा गाईभैसी पालन गर्ने अर्को तल्लामा मान्छे बस्ने र कुकुर घरमा पालेको भए पनि खोप लगाउनु पर्दछ भन्ने कुराको जानकारी छैन। कतिपय ठाउँमा खोप उपलब्ध भएपनि

रेफ्रिजेरेटरमा राख्नु पर्ने हुनाले त्यो समस्या छ। त्यसकारण रेविज न्यूनिकरण गर्न यस्ता आधारभूत कुरालाई सम्बोधन गर्नु सक्नु पर्दछ। कम्तिमा आम नागरिकहरूलाई कुकुरतथा अन्य जनावरलाई भ्याक्सिन अनिवार्य लगाउनका लागि चेतना अभिवृद्धि गर्नु नै रोग न्यूनिकरण गर्ने उपाय हो।

समस्या कहाँ हो त ?

ग्रामिण भेगमा चेतना कै कमी हो। अर्को कुरा के हो भने शहरी भेगमा चेतना स्तर बढी छ तर, पनि सामुदायिक कुकुरहरूको नियन्त्रणको समस्या छ। त्यो समस्या गएर फोहोर व्यवस्थापनसँग जोडिन्छ। किन भने नगरपालिकामा पाल्नु कुकुर, विरालोहरूलाई दर्ता गर्ने व्यवस्था छैन। यो सबैको समग्र व्यवस्था नमिल्लाले रेविजको संक्रमण बढेको हो। त्यसकारण घर पालुवा पशुहरूलाई कसरी राख्ने, कुकुर विरालोलाई कसरी राख्ने, खोप कसरी लगाउने कुन कुन समय लगाउने भन्ने कुरा बढाउन सक्यौं भने मात्र रेविज रोग घट्दै जान्छ।

**न इन्धन चाहिने !
न विजुली चाहिने !**

सिंचाईका लागि पानी प्रशस्त पाईने !
विजुली र इन्धन विना १५० मिटर उचाईसम्म पानी तान्न "पापा पम्प"
सम्पूर्ण किसानहरूका लागि सहज, सरल र सस्तो मूल्यमा सिंचाई सुविधा

Papa Pump
Water Powered Technology
NAF Seeds Pvt.Ltd
Natole, Lalitpur
Phone : 5538748 Fax :5534428
Website: www.nafseed.com